

בבית המשפט המחויז בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
וילר ואוח' נירית תל-אביב
ת"י ע' 18- 29279-03-18
סוג נניין: חובג�ו יצוגה
תאריך תחיה: 14 מארץ 2018
רשות הסיכון: פוחח ליבורג

1

**בבית המשפט המחויז בתל אביב – יפו
בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים**

בעניין:

תובעת מס' 1 - רחל גלעד וולנר ת"ז 052112166

תובעת מס' 2 - גלית עשור ת"ז 027720994

תובע מס' 3 - עוזי עזר ת"ז 058836677

תובע מס' 4 – עמרי חצור ת"ז 301733721

באמצעות ב"כ, עוה"ד גיל דרור ו/או צבי לוינסון,
לוינסון – דרור, משרד עוה"ד לדיני שביבה ובתיות,

שמענים שד' בן – גוריון 6, חיפה 3541416

טל': 04-8643827; פקס': 04-8525246

דו"ל: info@environment.co.il

14-39-210

התובעים

- ג א ד -

עיריית תל אביב-יפו

רחוב אבן גבירול 69

תל אביב

טל': 03-5218046; 03-5216414; פקס': 03-

הנתבעת

מהות התביעה – מפגעים סביבתיים: זיהום הים ממוקור יישומי, זיהום בפסולת, זיהום מים,

פגיעה בסביבה החופית, מפגע ריח, רשלנות, הפרת חובה חוקה;

הסעד המבוקש – צו עשה; פיצוי כספי;

סכום הפיצוי האישי למי שנחשפו למפגעים הסביבתיים - 3,000 ש"ן;

סכום הפיצוי האישי למי שנמנעו מלהגיע לאזור חוף הים עקב המפגעים הסביבתיים - 1,000 ש"ן;

סה"כ סכום הפיצוי הקבוצתי - 000 72,920,000 ש"ן;

תובענה ייצוגית

1

א. מבוא

"עיר היושבת לחוף ים, מתברכת במשאב טבע ייחודי המבטא את חותמו על צפוי החיים בתוכה.

חוף הים מהוות גורםamazon בין הפיתוח האינטנסיבי והפעילות התומסשת האופייניות לעיר, בין הצורך של תושביה מרוחב פתח המשמש לנופש, לבילוי ולרוחה נגושים בכל. חוף ים משפייע על תדמיתה של העיר ועל כל המשכיה שלה לתושבים ולמבקרים אחד".

מתוך "חזון העיר" לתוכנית אסטרטגית 2005 לעיר תל-אביב - יפו (באתר האינטרנט של הנטבعت [.il](http://www.tel-aviv.gov.il)).

1. תובענה יי'ציגית זו עניינה בగימת מפגעים טבibtים של: זיהום מים, פגעה בסביבה החופית, גרים זיהום חמוץ של מי ים, מפגע ריה ופגיעה פסולת, בחופי תל אביב בכלל ובחופי הדולפינריום בתל אביב בפרט, כתוצאה מהזרמה רשלנית וצפואה של מי גשם מזוהמים - שפכים שכלו בין השאר נזלים שחורים ומסריכים, פסולת מוצקה, ובחלק מהמרקם גם פגרי חולות, שהלכו עדין פרפרו בין חיים למוות.

2. שפכים אלו, שזרמו ונפלטו ממערכות התיעול והניקוז של עיריית תל אביב, הם תוצאה של פסולת שהצטברה במהלך השנה בעקבות התיעול והניקוז ונשפכה על ידי הגשם הראשון, באירועי הגשם הראשון בכל שנה בין השנים 2012 – 2016 ובשנת 2018.

3. למקרה ההזועה, למורות אזהרות של משרד הבריאות ושל גופים אחרים לאורך שנים אלה, מהזיהום הצפוי להיפלט ממערכת הניקוז והתיעול עקב הגשם הראשון, ולמורות דינומיות של וודאות עירוניות, שעסקו בסוגיה זו כבר בשנת 2012, הנטבעת לא נקטה אמצעים מספקים ונאותים בכך למנוע את הזיהום שנגרם מהגשמיים הראשונים (מי הנגר העלי) שזרמו ושפכו דרך מערכות התיעול והניקוז של הנטבעת ואו לסתות הודיעת אזהרה ו/או لنוקוט אמצעים שימנו חשיפה של אנשים ששחו בחוף הים ובסמוך לו, וששהו במים לנגר המזוהם.

4. התובעים מאמינים שקיימת חשיבות ציבורית רבה לכל הנטבعة הייצוגית בהקשר של הגנת הסביבה, ומאחר והזיהומים מהגשמיים הראשוניים חזררים על עצם שנה אחר שנה. חוף הזכרונות העירייה כי היא פועלת בעניין, לא הוקצו תקציבים לפתרון המפגעים וממשיך הזיהום בגין מפריע, התובעים מרגשים כי אין בידיהם ברירה אלא לעשות

שימוש ברכי התרבות הייצוגית על מנת להורות לעירייה לנקט באמצעות כדי להפסיק את הזיהום, ולפנות את האנשים שנפגעו עקב זיהום זה.

5. רק לאחרונה הדגיש בית המשפט המוחז בתי"א – יפו (ראו ת"צ 13-03-29117 דב יעקובוביץ נ' מיל רצilia בע"מ, פורסם בנבו ביום 29.2.16) (להלן – אישור בקשה בפרשת הרצליה) בעניין שעסק בזיהום הים, את נושאי איות הסביבה ואת תפיקדו של בית המשפט להגן עליהם:

"השмиיה על איות הסביבה היא מרכיב חשוב בקביעת איות החיים
ואיןטרס חברתי מן הדרגה הראשונה. בבית המשפט תפיקד בשמייה
על הסביבה ועל המשאים המוצמצמים של טבע ונוף בישראל, כן
תפקידו להגן על זכויות הפרט לסביבה ראייה. על בית המשפט לפעול
למטרות אלו במסגרת המשפט המינחלי, הפלילי והازורי (ראו, בין
רבים, ע"א 8116/99 אדם טבע ודין-אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ'
הועדה המקומית לתכנון ובניה שומרון, פ"ד נח(5) 2001; ע"מ
2273/03 אי התקמת שותפות כלילתי נ' החברה להגנת הטבע [פורסם
בנבו] (2006); בג"ץ 9402/03 בוכניק נ' המועצה הארץית לתכנון ולבניה
[פורסם בנבו] (2007); ע"מ 10277/06 חברת פניות אילות בע"מ נ'
הועדה המוחזת לתכנון ובניה מוחז תזרום [פורסם בנבו] (2010).....".

"הזיהומים הסביבתיים גורמים לטיכונים בריאתיים; הם מורדים את
ערך הנכסים הסמוכים להם; הם פוגעים בסביבה הטבעית: בעלי
חיים, בצמחייה ובמערכות אקולוגיות שלמות; הם יוצרים טיסונים
לדורות הבאים שאת חלקם קשה לצפות הום; הם גורמים חוסר צדק
סביבתי, שכן נשרים מהם בעיקר תאגידים וגופים ממידנות עширót
הpowרים למען רווחי בעלייהם, בעוד הנפגעים באים בחלוקת הגadol
משכבות סוציאו-אקונומיות נמוכות במדינות העשירות וממדינות עולם
שלישי; והם גורמים לשינויים במערכות האקולוגיה העולמית, כמו
אפקט החממה ודולדול שכבות האוזן....".

6. במקרה זה, בהחלטת אישור הסדר פשרה בעניין, ציין שם בית המשפט את החשיבות
הרבה שהוא רואה במנון פיצוי למי שנפגע עקב זיהום הים:

"התענה בbasis בקשה האישור חינה, כי הנتابעת לא דאגה לתחזוקה
שותפת של המתקן ובמובן זה, בקשה האישור שלפני מהוות כלי נסוף
וחשוב בשירות האכיפה, שבאמצעותו האזהר בעל המודעות לאיות
הסביבה משפיע על הרשות לשמורה על איות הסביבה. פסיקת פיצוי
למי שרכצתו בים נמנעה כתוצאה מזיהום עשויה לחולל שינוי חברתי
בתפיסה הערך המשאב הטבעי וחשיבות השמייה עליו".

ראו ת"ע 13-03-29117 דב יעקבובי נ' מיל הרצליה בע"מ, פורסם ב公报 ביום 27.12.17 (להלן- אישור הסכם פשרה בפרשת הרצליה, עמי 28).

. 7. עוד, נכתב שם על חשיבות התביעה הייצוגית:

"הכלי של תביעה ייצוגית מאפשר אכיפה סביבתית-אזורית ומהיבב את המפעלים הגדולים למגנון של אחריות אישית וישראל מול הנפגעים, למעשה מול הציבור. כוחה גם מטעם לאור הנזק התדמיתי של החברות והפעילות הנלוות של הרשות באמצעות פיקוח הדוק יותר ודרישה להשענה משמעותית בתיקון העוותים כתוצאה מהתביעה. בתובענה ייצוגית כדוגמת התובענה נשוא בקשר האישור שלפני יש ב כדי לתרוץ מזוהמים פוטנציאליים כדוגמת התובעת לנקוט באמצעות זירות מראש, ולא בדיעבד, לאחר שנגרם כבר הנזק. מכשיר התובענה הייצוגית יכול להפוך את הזיהום לבלי מושלים מבחינה כלכלית עבור מזוהמים, ובכך להביאם לידי נקיטת אמצעי זירות ומונעת זיהום הסביבה" (שם, עמי 31).

. 8. לחשיבותה של התביעה הייצוגית בהקשר של הגנה על הסביבה בכלל, ולגבי הסביבה הימית בפרט, התייחס בית המשפט גם בעניין ת"ץ 38647-12-09 חזר נ' עירית אור יהודה (פורסם ב公报 ביום 23.2.11):

"המדובר בבקשת לאישור תובענה ייצוגית, עלת חשיבות ציבורית עליונה. הייחודה של תובענה זו, ומכאן גם חשיבותה, הוא באפשרות של הציבור לפकח על פעולות השלטון, באמצעות מכים תובענה הייצוגית, לא רק בקשר לגבייה בסיסים על ידי רשות המדינה, אלא בקשר לחובותיו של השלטון כלפי הציבור בשמרה על תנאים מחייבים סביבתיים מינימליים.

הבקשה מעוררת שאלות של אחריות גופים ורשות שלטון כלפי הציבור למחדלים ופגיעהים סביבתיים, ומהויבותם לאפשר לציבור חיים בסביבה הולמת נטולת סיכון בריאותיים. המבקשים מיציגים, במובן הרחב, את כלל הציבור במערכות היחסים אל מול השלטון. החשיבות בבירור התובענה הינה בעצם לקיחת אחריות של רשות שלטון למחדלים בנושאים אשר בתחום אחריותם. לקיחת האחריות הרכחית לקיומו של אמון הציבור ברשות ושמירתו של שלטון החוק".

. 9. על ההיסטוריה של המחוקק לים כמשabb יהודי אפשר ללמידה מדברי ההסבר לחוק למניעת זיהום הים מקורות יבשתיים, התשמ"ח – 1988 :

"הוּא וחוֹפֵי הַיָּם מְהוּוִים אֶת אֶחָד מִמְשָׁבֵci הַטְּבָע הַחֲשׁוּבִים שֶׁל
הַמִּדְיָנִה וְהַיָּם הַמּוֹקֵד הָעִקּוֹרִי לְפָעִילוֹת נּוֹפֵשׁ וּתְיִירּוֹת. בַּעֲבָר נָהָג תִּהְיֶה
לְרֹאֹת אֶת הַיָּם בַּמְאָגֵר בַּעַל בּוּשָׁר קִיבּוֹל אֵין סּוֹפֵי. אֵיךְ כַּיּוֹם בְּרוּר בְּכֶר
כִּי הַדָּבָר אֵינוֹ נְכֻן וְכִי הַיָּם וְחוֹפֵי הַיָּם מִשְׁאָב טְבָע פָּגַע מְאֹד, הַעֲלוֹל
לְהִיהָרֵס וְלְהַתְּכִלּוֹת וְיִשְׁלַׁשְׁמוֹר וְלַהֲגֹן עַלְיוֹ".

10. לשם נוחות הקריאה, מובא בזאת פירוט של ראש הפרקים של תביעה זו :

א. מבוא	עמ' 2	
ב. חיצדיים לתביעה ורקע עובדי	עמ' 6	
(ב(1) הליכים-משפטיים באירועים של זיהום הים טרם הגשת תובענה זו	עמ' 8	
(ב(2) האירועים נשוא תובענה זו	עמ' 12	
(ב(3) המים הזורמים ממurement הניקוז עקב הגשם הראשון מזוהמים	עמ' 15	
(ב(4) החזרמתה של מזוהמים עם הגשם הראשון הייתה צפוייה	עמ' 17	
ב(4)(א) דיוונים בנושא זיהום מצינורות הניקוז העירוניים בתל אביב	עמ' 17	
ב(4)(ב) עיריית תל אביב חקרה הנחיתות ונהלים של משרד הפנים	עמ' 21	
ב(4)(ג) עיריית תל אביב זיהמה את הים בחירגה מתקני טביה לאיכות מי הים	עמ' 23	
התיכון בישראל כפי שנקבעו על ידי המשרד להגנת הסביבה אנשיים וחופפים	עמ' 24	
ב(4)(ד) אזהרות משרד הבריאות על זיהום עקב גשםים	עמ' 25	
ב(4)(ה) התראות עומות צולול על זיהום מהगשם הראשון	עמ' 27	
ב(4)(ו) זיהום הים וחוחוף מהגשם הראשון נדונו בוועדת הכנסת ביום 11.11.2014	ב(4)(ז) תוכנית האב לניקוז תל אביב יפו משנת 2013 אינה מתיחסת כלל לאגן הניקוז העירוני של אזור שוק הכרמל ולמושאי הניקוז לחוף תל אביב	עמ' 28
(אזור הדולפינרים ובוננה ביז')	עמ' 32	
ג. הטיעון המשפטי	עמ' 32	
(א) התוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות	עמ' 32	
(ב) עילות התביעה לתובעים - גורימת מפגעים סביבתיים	עמ' 33	
(ג) הנتابעת זיהמה את הים מקור יבשתי	עמ' 34	
(ד) הנتابעת גרמה לפגיעה בסביבה החופשית	עמ' 35	
(ה) הנتابעת זיהמה מקור מים – חוק המים, התשי"ט – 1959	עמ' 37	
(ו) הנتابעת גרמה למפגע פסולת על פי חוק למניעת מפגעים סביבתיים תביעות אזרחות	עמ' 38	
(ז) הנتابעת גרמה למפגע ריח על פי החוק למניעת מפגעים, תשכ"א – 1961	עמ' 38	
(ח) הנتابעת גרמה למפגעים על פי פקודת בריאות העם, 1940	עמ' 39	
(ט) עולות הרשות	עמ' 40	
(יא) עולות הפרת חובה חוקקה	עמ' 43	
(יאא) חנק	עמ' 45	

עמ' 45	(יא1) נזק עקב המפגעים הסביבתיים
עמ' 46	(יא2) נזקים בלתי ממוניים הוכרו בפסיכה בני תביעה
עמ' 49	ד. הגדרות הקבוצות, קביעת הפיצוי וחולקו וסעדים אחרים
עמ' 53	ה. תתייחסות לשובות הנتابעת
עמ' 58	ו. סיום

אלא אם כן צוין אחרת, כל הדגשה המובאת בתביעה זו אינה הדגשה המקורי.
בקשה זו מתיחסת לזיהום החופים והים בעיר תל אביב – יפו ובמיוחד לחופים הידועים בשם "חוף הדולפינריום" או "חוף בנגה ביץ'" ויש לראות שמות אלו במתייחסים גם לחוף הידוע בשם "חוף איביב".

אלו הם הדברים בכללותם ולהלן פירוטם:

ב. הצדדים לתביעה ורקע עובדיותי

1. הנتابעת היא רשות מקומית, העיר השנייה בגודלה במדינת ישראל.
2. הנتابעת שוכנת במישור החוף לאורך חוף הים התיכון. רצועת חוף תל אביב מתמשכת לאורך כ – 14 ק"מ על שפת הים התיכון ומהווה מרכיב מרכזי בחיי תושבי העיר ותושבי רשות מקומיות רבות אחרות ובדימוייה עיר חוף. חלק ניכר מרצועת החוף משמש לפעילויות פנאי ונופש הפתוחות לציבור הרחב, בעיקר כחופי רחצה, טילות ופארקים.
3. כבר בשנת 2005, ראתה הנتابעת במסגרת חזון התוכנית האסטרטגיית שהכינה לפיתוח העיר בחוף הים תחת הכותרת "עיר פתוחה ליט" את החשיבות שבחזוק נוכחות הים בחיי העיר ובנופה במסגרת קוווי מדיניות של פיתוח רצועת החוף לטובה כלל הציבור, פיתוח מוקדי פעילות קשורים לחוף בנקודות מפתח לאורך רצועת החוף, פיתוח עורף החוף לשימושים מעורבים ובינויו באופן המבטיח מבטים פתוחים לים ולזרימת אויר מהים אל העיר, ומתן חזות יעוצבת למრחבי הציבור של החוף ולרחבות העיר המובילות אליו.
4. העתק צילומי של הפרק העוסק בחוף הים מתוך חזון התוכנית האסטרטגיית לעיר תל אביב מצורף ומסומן בנספח א'.
5. בשנת 2010 דרגה העיר תל אביב-יפו במקום התשייעי במצעד ערי החוף שעריך המגוזן הבינלאומי נשיונל גיאוגרפיק.

5. על פי סעיף 2(2) לפקודת הערים [נוסח חדש] (להלן – הפקודה) הנקבעת היא זו שאחריותה על: "ליקוזו של רחוב שאין רכוש הפרט".

6. ברישון הפעולות שניתנו ביום 1.1.2010 לתאגיד המים והbijob חברת מי אביבים 2010 בע"מ על ידי – הממונה על תאגיד המים והbijob ברשות המים, מנהל המים והbijob ברשות המקומות – לפועל בתחום שיפוטה של עיריית תל אביב – יפו, נקבע (בסעיף 22) כי: "האחריות לתיעול מי גשמי ושיתפונות והבעלות על הנכסים הרלוונטיים ישארו בידי רשות המקומות. הרשות המקומית תתקשר עם התאגיד ותモורת תשלום שיווסכם ביניהם. ההסכם יוגש לאישור הממונה".

העתק צילומי של רישון הפעולות מצורף ומוסמן **בגוף א'.**

7. מדברי הסביר להצעת תקציב 2017 של הנקבעת, עולה ש: "עם הקמת תאגיד המים והbijob 'מי אביבים' בתחילת שנת 2010, ועל פי חוק תאגיד המים והbijob, האחריות לתיעול מי גשמי, הצפות ושיתפונות, והבעלות על נכסים מערכת התיעול הרלוונטיים נותרה בידי העירייה".

העתק צילומי של דברי הסביר להצעת תקציב 2017 לעניין התיעול מצורף ומוסמן **בגוף א'.**

8. על פי סעיף 13 לחוק עזר לתל אביב-יפו (הסדרת מקומות וחצה), התשכ"ז – 1966 –

"(א) לא יחזק אדם בשפט הים, לכל מטרה שהיא, בחומר העשויל לכלוך את שפת הים, ולא יעשה כל דבר שיש בו כדי לכלוך, לוهم או להשחית את שפת הים.

(ב) לא יזרוק אדם ולא ישאיר על שפת הים פסולת ואשפה מכל סוג שהוא, לרבות שיירי מטבח, פסולת, נייר, עיתון, בקבוק, שברי זכוכית, תיבת קופסה, מסמר, גROUTה מכל סוג, ענף, גורען, קרוש, סמרטוט וכל דבר או חפץ העולל לגרום לכלוך, לא סדר או נזק לאדם או לרכושו.

(ג) לא ישתמש אדם בשפט הים בדרך שיש בה כדי לזהם את מימיהם ואל יזרים בהם שופכין".

9. מי-שופכנים מוגדרים בסעיף 1 לחוק העזר כ – "לרובות דלוחין, שמנים ופסולתם מכל סוג".

10. לモתר לציין שחוק העזר חל על הנקבעת.

11. תובעת מס' 1 היא תושבת תל אביב, פעילה סביבתית חברתיות ותיקת, בין השנים 2008 – 2013 כיהנה כחברת מועצת העיר תל אביב, ובשנים האחרונות שותה מספר פעמים בשבוע בחוף תל אביב באזורי מפרץ הדולפינריום. העתק צילומי של כתבה משנת 2007 המתארת

(בסעיף 3) את פעילותה הסביבתית והחברתית הבולטת של התובעת 1 באופן כללי ובכלל זה פעילותה למען חיים וחוותים מצורף ומסומן כנספה א'ג'.

תצהירה של תובעת מס' 1 מצורף לתביעה זו.

תובעת מס' 2 היא תושבת תל אביב-יפו, מתגוררת בסמוך לחוף הדולפינריום בננה ביז'. תובעת מס' 2 הייתה שותפה למאבקים ציבוריים לטובות העיר תל אביב בכלל, ולטובות שמירה על חוף הים ומילויים בפרט. לדוגמה, תובעת מס' 2 הייתה חלק מקבוצת תושבים שהגישה עתירה לבית משפט נגד הקמת הטיילת על חוף תל אביב, וחילק מקבוצת עותרים בעתירה שמטרתה הייתה שמירה על חוף הדולפינריום. תובעת מס' 2 פוקדת במרבית ימי השנה את חוף הים בתכיפות גבוהה להליכות לאורך חוף הים, לטבילות במים ה特朗גולות ולפגשים חברתיים.

תצהירה של תובעת 2 מצורף לתביעה זו.

תובע מס' 3 הוא רועית, תושב העיר תל אביב-יפו בעשורים האחרונים ה先后ונות. השמירה על איכות הסביבה חשובה מאוד לתובע מס' 3, והוא מתחזק נדבן חשוב בחינוי האישים. במשך כל שנים מגוריו של התובע מס' 3 בעיר תל אביב-יפו, הוא פוקד את חוף הים בכל עונות השנה. על פי רוב, נהוג התובע מס' 3 לשבת בבית הקפה בחוף בננה ביז', לבצע הליכות לאורך הים, לעיתונים שוחה בים וחלק גדול מהפגשים החברתיים שהוא מקיים הם בחוף זה.

תצהירו של התובע מס' 3 מצורף לתביעה זו.

תובע מס' 4 מאז גיל 6 גולש ועובד בענפי ספורט ימי. במסגרת עיסוקיו זה, תובע מס' 4 גולש בכל חופי הארץ, ומקדים לגלישת גלים ורוח כ- 20 שעות בשבוע, כפעים בשבועיים - בחופי תל אביב. במהלך השנים האחרונות היה התובע מס' 4 בין המארגנים של הפגנות כנגד זיהום הים על ידי עיריית תל אביב – בין השאר בארגון הפגנה ובמחאה נואשת במשדי עיריית תל אביב-יפו כנגד זיהום הים בחוף גורדון בחודש Mai 2017. כמו כן, הוא השתתף בפעילויות ניקוי חוף בערים שונות לאורך קו החוף של מדינת ישראל. מזה כשתיים הוא מנהל עמוד פייסבוק פעיל שכותרתו "הים חוזר לעם" ועובד בחיעאות המודעות לשימרה על הסביבה החופית והימית ולידוע החיבור על מפעלים סביבתיים זיהומיים ים שנגרמים על ידי רשותות מקומיות ותאגידים לאזרחים הפחותים אהובי הים. בעבר, היה המבקר 4 תובע ייצוי בתביעה סביבתית שענינה היה זיהום הים (ת"י 38647-12-09 אוצר נ' עיריית אוור ימהה).

ב(1) הליכים משפטיים באירועים של זיהום הים טרם הגשת תובענה זו

12. ביום 24.4.2017 הוגשה על ידי התובעים 1 – 3 כ נגד הנتابעת בקשה לאישור תובענה יציגית בגין גרימת מפצעים סביבתיים של זיהום חיים מקור יבשתי, זיהום בפסולת, זיהום מים, פגיעה בסביבה החופית, מגע רית, רשלנות, הפרת חובה חוקה.

העתק צילומי של הבקשה מצורף ומסומן בנספח א'.

13. ביום 19.7.2017 הגישה הנتابעת בקשה ראשונה להארכת מועד ליום 6.11.17 להגשת תשובה להבשת האישור. באותו יום ניתנה ארכה של 30 ימים בלבד עד ליום 6.10.2017 לאור נימוקי הבקשה, התנגדות התובעים ובהתחשב בימי הפגרה.

העתק צילומי של הבקשה מצורף ומסומן בנספח א'.

העתק צילומי של החלטה להארכת מועד מצורף ומסומן בנספח א'.

14. ביום 19.9.17 הגישה הנتابעת שתי בקשות במקביל: בקשה אחת, שנייה במספר, להארכת מועד להגשת תשובה להבשת האישור ליום 15.12.17, ובקשה שנייה לסילוק על הסך.

העתק צילומי של הבקשה השנייה להערכה השנייה במקביל מצורף ומסומן בנספח א'.

העתק צילומי של הבקשה לסילוק על הסך מצורף ומסומן בנספח א'.

15. ביום 24.09.17 החלטת בית המשפט להאריך את המועד להגשת תשובה הנتابעת לבקשת האישור ליום 15.12.17.

העתק צילומי של החלטת בית המשפט להאריך את המועד מצורף ומסומן בנספח א'.

16. ביום 1.10.17 קבע בית המשפט מועדים למתן תשובה התובעים לבקשת לסילוק על הסך ולתגובה הנتابעת.

העתק צילומי של החלטת בית המשפט מצורף ומסומן בנספח א'.

17. ביום 26.10.17 הגישו התובעים את תשובתם לבקשת לסילוק על הסך.

העתק צילומי של התשובה לבקשת לסילוק על הסך מצורף ומסומן בנספח א'.

18. ביום 26.11.17 הגישה הנتابעת בקשה נוספת, שלישיית במספר, להארכת מועד להגשת תשובה לבקשת האישור ליום 15.01.2018.

העתק צילומי של הבקשה להארכת מועד מצורף ומסומן **בנספח א'12.**

19. ביום 26.11.2017 החליט בית המשפט להאריך את המועד כמפורט.

העתק צילומי של החלטת בית המשפט מצורף ומסומן **בנספח א'13.**

20. ביום 17.12.2017 החליט בית המשפט למחוק את התובענה הויאל וקבע שהטmcות העניינית לדיוון בה הינה של בית המשפט לעניינים מנהליים ולאור העדר פניה מוקדמות של התובעים לרשות המנהלית.

העתק צילומי של החלטת בית המשפט מצורף ומסומן **בנספח א'14.**

21. לאור החלטת בית המשפט, ביום 20.12.2017 נשלח מכתב פניה מוקדמת לנتابעת. מאוחר וכותב הבקשה היה מצוי בידי הנتابעת כבר מעל ששה חודשים, טרם הגשת הפניה המוקדמת, ולאור העובדה שכבר בבקשת הארוכה הראשונה (נספח א'5) כבר בחודש יולי 2017, הנتابעת הצהירה שהיא "עסוקת בבחינה ובניתו מעמיקים של הבקשה"; לאור העובדה שכבר בספטמבר 2017 בקשה השניה להארכת מועד (נספח א'7) הצהירה הנتابעת שכבר עם אישור ההתקשרות החלה הנتابעת והמומחה מטעמה לעמל על הכנות חוות הדעת ובניאתה של הבקשה לאישור תובענה "יצוגית"; לאור הארצת המועד השלישי שקיבלה הנتابעת להגשת תשובה (נספח א' 13) התובעים חשבו שהדריך היילה והמצאה ביותר לביצוע הפניה המוקדמת היא תוך הפניה לכתב בקשה אישור, וכן עשו.

העתק צילומי של מכתב הפניה המוקדמת מצורף ומסומן **בנספח א'15.**

22. ביום 03.01.2018 פנה ב'יכ התובעים, בעקבות ידעה בעיתונים ובעקבות עדויות שהגיבו אליו, לנتابעת בבקשת לקבל את התייחסותה לאירוע זיהום הים מהימים 1-2 לינואר 2018 המצויים בכתבה שצורפה למכתב, על דורך של תוספת לפניה המוקדמת.

העתק צילומי של מכתב תוספת לפניה המוקדמת מצורף ומסומן **בנספח א'16.**

23. בתגובה לבקשת התובעים לקבל התייחסות עניינית לפניותם, ביום 14.01.18 שלחה הנتابעת לתובעים, כראתה בתקווה להימנע מההובדה הכרוכה במתן תשובה עניינית, "תשובה ביןין" לפניה המוקדמת. בתשובה הביניים, הקפידה הנتابעת שלא לתת התייחסות עניינית מפורטת לטענות האמורות בכתב הפניה, והיא אף לא שכח החיטה בפני התובעים שהם אינם תמי לב, לצין כי עצם הפניה המוקדמת גורמת נזק לעירייה,

ולאivos בחזיב התובעים בחוצאות אם ימשיכו בדרכם זו וינטו לקבל התייחסות עניינית לעניין זיהום הים (והרי זה העניין החשוב).

העתק צילומי של "תשובה הביניים" של הנتابעת מצורף ומסומן **בנספח א'17.**

24. לאור תגובת הועינה של הנتابעת, פנה ב'כ התובעים ביום 17.01.2018 פעם נוספת אל הנتابעת בבקשת לקבל מידע רלוונטי וענייני לגבי המפגעים הסביבתיים וזיהום הים, לרבות את חותם הדעת או את עיקרי חותם הדעת המצוויים בידיה והעתק או הפניה לתוכנית הניקוז של העיר תל אביב, אותה הזכירה הנتابעת כבר בבקשת הסילוק על הסף.

העתק צילומי של המכtab הנוסך לפניה המוקדמת מצורף ומסומן **בנספח א'18.**

25. למרבה הצער, כל תגובה עניינית לא הועברה לתובעים. ביום 31.1.2018 נשלחה תשובה לנتابעת המכtab הפניה המוקדמת, שוג בה כמו בכתב "תשובה הביניים", למעט ההוראות וורפות לעבדה שהנتابעת גרמה ליוהם, לא ניתנה כל התייחסות עניינית לפירוט הפעולות בהם נקטה העירייה למינעת הזיהום – ככל שנקטה, למעט אמריות ערטילאיות על שטיפת קוי הניקוז, מערכת ניקיון העיר, פעילות תכנון בכל הנוגע לצמצום הנגר העילי "וכויצא באלה פעולות". הנتابעת הסתפקה באמירות כליליות, לא טרחה לצרף לשובתה העתק מתוכנית הניקוז שהוכנה בשנת 2013, ולא צרפה העתק מחותם הדעת או לכל הפחות את עיקרי חותם הדעת שלטענתה סותרות את הטענות בבקשת האישור.

העתק צילומי של תשובה הנتابעת לפניה המוקדמת מצורף ומסומן **בנספח א'19.**

26. לאור העובדה שהעתק מתוכנית הניקוז או לכל הפחות הפניה אינטרנטית לתוכנית לא מסרו לתובעים למרות בקשתם, ביום 06.02.2018 נשלחה בקשה לב'כ הנتابעת לאשר, שהתוכנית שאורתה באתר האינטרנט של הנتابעת (נשלחה הפניה אינטרנט מדויקת) היא תוכנית האמורה ואם כן האם מזובר בעתק מלא של התוכנית.

העתק צילומי של בקשה התובעים לאשר את תוכנית הניקוז מצורף ומסומן **בנספח א'20.**

27. ביום 06.03.2018 נשלחה תשובה הנتابעת לשאלת מיום 6.2.2018 בעניין תוכנית הניקוז, ממנה עולה שהמסמך אשר נמצא באתר עיריית תל אביב בקשרו ששלחה שכותרו "תכנית האב לניקוז תל אביב-יפו נספח ניהול נגר/ נספח מנהה לתכנון פיתוח" הוא אכן **נספח הניקוז הרלוונטי.**

העתק צילומי של מכתב התשובה מצורף ומסומן בנספח א'21.

28. משנמנעה הנتابעת מלהת לتوجيهים התייחסות עניינית לפניותם בכל האמור לביקשת אישור, לרבות הימנעות מהעברת עיקרי חווות הדעת שבים, בהיעדר תגובת הנتابעת על בקשה אישור ועל תוכניתה הניקוז משנת 2013, ולאור העובדה שגס לאחר שהנتابעת טעונה (באופן כללי ולא מפורט) כי נקטה באמצעים ועם זאת בתחלת ינואר 2018 נגרם שוב זיהום ים בחוף הדולפינרים בתל אביב, לא נותרה לתובעים כל ברירה אלא לפנות לבית המשפט, פעם נוספת, בבקשתו לאשר תובענה ייצוגית וליתן לתובעים ולקבוצות אותן הם מייצגים את הסעדים המבוקשים.

ב(2) מאירועים נשוא תובענה זו

29. ביום 20.10.2012, בעקבות הגשם הראשון, הזרמו מערכת הניקוז לחופי תל אביב, ובפרט לחוף הדולפינרים בתל אביב מים כהים מזוהמים ללא כל אזהרה מוקדמת למבלים בחוף או למתרחצים. השפכים השחורים המזוהמים והמלוכלים שזרמו לחוף ולמי הים יצאו מועלות הניקוז של עיריית תל אביב, שמוצאן על קו החוף בקרבה לקו המים.

העתק צילומי של כתבת אינטרנט מאתר וואלה מיום 09.10.2012 מצורף ומסומן בנספח ב'.

30. המים המזוהמים (שהם למעשה שפכים כפי שיובילו להלן) שמוזרמים עם הגשם הראשון כוללים עלים יבשים ופסולת מזקה שמהווים כר נרחב להפתחות של חידקים, כמו גם שמן, פית ומזוחמים נוספים הנשפכים מהכבישים ומצטברים במהלך העונה היבשה במערכת הניקוז.

31. בעקבות אירוע זה, שהיה לדבריו עoid ראובן לדיאנסקי, חבר מועצת העיר תל אביב-יפו: "מחלל שלא צריך להתרחש", הודיע עoid לדיאנסקי כי ידרosh בהברה הראש עירייה כיצד דבר כזה קורה ושבכוונו לפנות לשירות להגנת הסביבה להגיש תלונה מסודרת בנושא.

32. תגوبת עיריית תל אביב במקרה זה, הייתה שלא מדובר למי ביוב שזורמים אל הים אלא בכללן שהצטבר במערכת ניקוז מי הגשמי של העיר, ושהתופעה חזרה על עצמה בכל שם ראשון, ולאחריו מתנקים המעברים וממי הגשמי שבין זורום אל הים.

33. שנה לאחר מכן, ביום 18.10.2013, שטר עימו הגשם הראשון פעם נוספת את כל הכלולן והזזהמה מהכבישים היישר לתעלות הניקוז ולחופי הים. לאור הזמת השפכים

המוזהמים בשנת 2012, וכפי חנראת עקב פניאתו של עו"ד לדיאנסקי, התריע המשרד להגנת הסביבה בחודשיים לפני הגשם הראשון בזו הלשון: "בכל שנה מגעים אל חוף הים עם הגשםים הראשונים, כמוות גדוות של **פסולות מערכת הניקוז** העירונית שנשפת למים ובנוסך גורמת **להצברות חידקים**. לפיכך, אנו מבקשים וממליצים לפעול בהקדם לניקוי מערכת הניקוז לפני תחילת הגשםים".

34. לאחר איורע זה, הגיעו לשטח החופים שהזדהמו דחפורי העירייה, הפכו את החול המזוהם וכייסו את הזיהום בחול נקי, מבלי לסלק אותו. כך, השAIRה העירייה והנציחה את הזיהום לשנים יבואו.

35. תגوبת עיריית תל אביב לאירוע זיהום זה הייתה:

"בכל שנה הגשם הראשון סוחף אותו לכלק ש恢חטבר בתעלות הניקוז יחד עם פיח ולכלוך שנשפטים מהרחובות, וכך המים שמתקווים ليس עכורים. מערכת הניקוז ומערכת הביוב הן נפרדות, וכך ניתן מצב שבוב יזרום לים. העירייה נרוכה לנושא מבעוד מועד וטיפול באופן מיידי בפינוי המים שנשפטו אל החוף באמצעות טרקטורים, על מנת לצמצם למינימום את זיגוגםليس".

העתק צילומי של כתבת אינטרנט מאתר NRG (ימים 20.10.2013) מצורף ומסומן **בנספח ג'**.

36. שנה לאחר מכן, בימים 15.10.2014 – 16.10.2014 עם הגשם הראשון זוהמו פעמיים נוספת חוף הים בתל אביב, זוהם גם הים עצמו. ביום 15.10.2014, זרם ממזובי הנקוז של העירייה לחוף הדולפינרים זרם עכור שסתף אליו פגרי עכברים, ביום לאחר מכן, הזורמו לחוף יפו הצפוני ממזובי הנקוז מים עכורים בצבע שחור ששטו את הים וחמיים בטוחה של מאות מטרים.

העתק צילומי של כתבת אינטרנט באתר YNET מיום 15.10.2014 – 16.10.2014 מצורף ומסומן **בנספח ד'**.

37. ביום 28.10.2015, פעמיים נוספים, עם בוא הגשם הראשון, הזורם לחוף הדולפינרים זיהום כבד בצורה של שפכים שזרמו את חוף הים ויצרו כתם של מאות מטרים במים. בנוסף למים השחורים העכורים, גם הפעם יצאו מתוך שפוך הניקוז העירוני קרטוניים, פסולת, תחבותות הגינניות, שקיות ועכברים.

העתק צילומי של כתבות אינטרנט מיום 28.10.2015 באתרים מעריב ו- YNET מצורף
ומסומן **בנספח ה'**.

38. וככפיו, גם שנה לאחר מכן, מספר חוותים לפני הגשת התביעה המקורית, ביום 1.11.2016 בעקבות גשם קצרצר ראשון, נפלטו מציגו הניווז העירוני לחוף הדולפינריום נזלים שתורמים מסריכים שהתפשטו ב מהירות ככתם לעבר הים וצבעו את מי הים במפרץ הדולפינריום בשחור.

39. באירוע זהה גם המים העכוירים הפכו את החול בחוף לבוצי ושחור, והציפו את שטח האירוח של המסעדת במקום – דבר שחייב את כל מי ששטו קפה ואכלו ארוחת בוקר, שמצאו עצמם מוקפים באגם שחור, לצוד בתוכו הנוזל המזוהם.

40. נסף וחמור מזאת, באירוע זהה עשרות גולשים וחובבי ספורט ימי שהיו בהם נאלצו להימלט החוצה מחש לבリアותם, תוך שגולשים רבים שהיו עמוקים לא שמעו את עוקות חברותם שקרוו להם לברוח ונאלצו לשחות בתוך הנוזל המזוהם אל החוף.

העתק צילומי של כתבת אינטרנט מיום 1.11.2016 באתר YNET מצורף ומסומן **בנספח ה'**.

41. בימים 1.1.2018 – 2.1.2018 היה אירוע זהה נוספת ונסף של מי נגר וניקוז מזוהם לים עקב הגשמיים שהיו בימים אלה. במהלך הזמן נפתחו וצולמה גם גווית של חולדה על החוף. גם במקרה זה, היו גולשים בהם בעת שהזיהום שטף את החוף ואת הים. הגולשים מצאו עצם מוקפים בפלומה מזוהמת שחורה ומריחת, ונאלצו לצאת לחוף דרך דרכן מי הים המזוהם ללא שיכלו למנוע מגע שהזיהום בגופם.

העתק צילומי של כתבת אינטרנט מיום 2.1.2018 באתר YNET מצורף ומסומן **בנספח ה'**.

42. לסייעם לאירועים, תביעה זו באה להפסיק תופעה מכוערת וمبישה של אדישות רשות מקומית מהגזרות במדינת ישראל ביחס לחופיה, לימה, לתושבי ולמבקרים. תובענה זו עוסקת בשבועה אירועי זיהום ים וחוף ומפגעים סביבתיים חמורים ביותר שנלו להם, המתפרשים על פני של שנים:

- (1) אירוע זיהום בחוף הדולפינריום ביום 8.10.2012;
- (2) אירוע זיהום בחוף הדולפינריום ביום 18.10.2013;
- (3) אירוע זיהום בחוף הדולפינריום ביום 15.10.2014;
- (4) אירוע זיהום בחוף יפו הצפוני ביום 16.10.2014

- 5) אירוע זיהום בחוף הדולפינרים ביום 28.10.2015 ;
 6) אירוע זיהום בחוף הדולפינרים ביום 1.11.2016 ;
 7) אירוע זיהום בחוף הדולפינרים בימים 1-2.1.2018 ;
- האירועים בשנים 2012 - 2016 נתמכים בתצהירי התובעת 1 וההתבע 3 ;
 האירועים בשנים 2012 – 2015 נתמכים בתצהיר התובעת 2 ;
 האירועים בשנת 2018 נתמכים בתצהיר התובע מס' 4 ;

ב(3) המים הזורמים למערכת הניקוז باسم הראשון מזוהמים

43. **חוק המים, התש"י-1959** מגדר זיהום מים כ –
 "שינוי בתכונותיהם של מים שבמקור מהם מבחינה פיסיקלית, כימית,
 אורגנולפטית, ביולוגית, בקטריאולוגית, רדיואקטיבית או אחרת, או
 שינוי הגורם שהמים יהיו מסוכנים לבリアות הציבור, או עלולים לפגוע
 בחי או בצומח, או פחות ראויים למטרה אשר לה הם משמשים או נועד
 לשימוש".
44. כבר מהتיאורים המובאים בכתבota האינטרנט, ומהדבירים העולים מהתצהיריהם
 המובאים במצורף לתובעה זו, ניתן לראות בבירור שהזרמת הגשם הראשון דרך מערכת
 התיעול של הניקוז זיהום מים מהודרטו בחוק המים על פי הפרמטרים הבאים :
  - **שינוי בתכונות המים מבחינה אורגנולפטית** (טעם ריח וצבע) – אין מחלוקת על
 כך שהמים שהזורמו לחוף הים הם מים שחורים, ושמם המורומי עליה ריח
 רע עד כדי סייחון.
  - **שינוי בתכונות המים מבחינה ביולוגית בקטריאולוגית** – אין חולק על כך
 שהימצאות פגרים של בעלי חיים, לרבות בעלי חיים מפרפרים כשהם נשחפים עם
 מי הגשם במערכת הניקוז משנה את התכונות הבiology והבקטריאולוגיות של
 המים.
  - **שינוי בתכונות המים שגורם לכך להיות פחות ראויים למטרת לה**
משמשים או נועד לשימוש – ברור שהרחצה במי הים שזורהו על ידי מי גשם
 מזוהמים אינה סבירה ועל פni הדברים הרוי שמדובר בה בסיכון בריאותי, אסתטי
 שגורם חוויה קשה למצוי במקום.
45. על פי חוק למניעת זיהום תים מקורות יבשתיים, התשמ"ח – 1988 זיהום ים מוגדר
 כהורמה של פסולת או שפכים לים מקור יבשתי במישרין או בעקיפין, ללא היתר
 הזרמה או בנגד לתנאיו.
46. **שפכים**, מוגדרים בסעיף 1 לחוק למניעת זיהום הים מקורות יבשתיים כ –

"פסולת המורחקת בהזרמה, לרבות בוצה ומוחקים בתORTHOF".

—
ופסולת מוגדר בחוק זה כ —

"חומר מכל סוג או צורה".

47. לעיריית תל-אביב-יפו, אין מעולם לא היה יותר להזרם שפכים עם מי גשמי לחוף הדולפינרים או לחוף יפו הצפוני. יתר על כן, למייטב ידיעות של התובעים בשנים הרלוונטיות לכתב תביעה זה העירייה מעולם לא הגישה בקשה לקבל היתר זהה, למורת שבמשך שנים ויהום הים והחופים היה ציפוי מראש, והיה ניתן להזות את מועד הנשם.

48. מכאן, **שהזרמת השפכים מנורמת מי הנגר לים, בהיעדר היתר הזרמה לים, מהו זה זיהום ים מקור יבשתי.**

49. חוק **שמירת הניקיון**, התשמ"ד – 1984, אוסר על השלכת פסולת ברשות הרבים. פסולת, מוגדרת בסעיף 1 לחוק **שמירת הניקיון** כ –

"לרובות שיירוי מזון, קליפות, ניירות, בקבוקים, תיבות, קופסאות, קרוטונים, אריזות למיניהם, גROUTאות, פסדים, צמיגים, גום, גורי עץ קרשים, סמרטוטים, بدלי SIGARIOT, אשפה מכל סוג וכן כל דבר אחר העולל לגרום אי ניקיון או אי סדר, למעט פסולת בנין וגורטוואות רכבי".

50. על פי כתבות האינטרנט, התמונות, הסרטונים המלווים לכתבות האינטרנט והתחבירים המצורפים, מי הנשם שהוזרמו ממערכת הניקוז העירוני כלל פסולת כהגדרתה בחוק שמירת הניקיון.

51. מכאן, **שעצם הזרמת פסולת לרשות הרבים, ובפרט לחוף בו מצויים מבקרים וגולשים כל עונות השנה, מהו זה זיהום בפסולת.**

52. די בהגדרות אלה, בבדי לאפשר על סמך הכתבות המצורפות ונצתרי התובעים ידיעה שיפוטית לגבי גרים עירית תלאביב למפגעים סביבתיים של זיהום המים, זיהום הים, פגיעה בסביבה החופית ומפגעי פסולת שמשמעותם לאשר את התביעה.

53. כתמייה לתביעה זו מצורפות חוות דעת של שני מומחים : איני יرون בן – ארי ואינג' אהוד לשם, הקובעת בין היתר כי זיהום המים, הים והחופים נגרם עקב הזרמת גשמי מזוהמים מצינור הניקוז העירוני בתל אביב, כי תוכנית האב של עיריית תל אביב כלל לא מתיחסת לאגן הניקוז העירוני של אזור שוק הכרמל שמתנקז למוסאי הניקוז לחוף הדולפינרים ובבננה ביז'י, ומתייחסות לפתרונות טכנולוגיים והנדסיים אפשריים הנהוגים בעולם להתמודדות עם מצביים כאלה.

העתק צילומי של חוות דעת המומחה בן ארי מצורף ומסומן **בנספח ז'.**
העתק צילומי של חוות דעת המומחה לשם מצורף ומסומן **בנספח ז'ג'.**

(ב) הזרמה של מזומנים עם הגשם הראשון הייתה צפוייה

(ב)(א) דינום בנושא זיהום מעינורות הניקוז העירוניים בעיריית תל אביב

54. בנוסף לזיהום הקיצוני והחריף של מי הים מדי שנה בשנה, מוקוממת העבודה שהזרמה של זיהום קיצוני עם מי הגשם הראשון הייתה צפוייה על ידי העירייה ונורמים רבים התריעו על הזיהום וסכנותיו בפני העירייה.

55. ראשית, בעיתת הזרמה של נגר עילי מזוהם לחוף הים הייתה ידועה לעיריית תל אביב - יפו מזה שלים רבות.

56. כך, כבר ביום 18.07.2012 נערכה ישיבה של ועדת איכות הסביבה בעיריית תל אביב - יפו בנושא טיפול בזכאים מי הים בשפכים לאורך חוף תל אביב-יפו. את הישיבה ניהל מר פאר וייסנר, מי שהיה סגן ראש עיריית תל אביב-יפו וייר סיעת הירקוט והשתתף בה גם בעלי תפקידים בכירים כמו: רובי זולף, משנה למנכ"ל העירייה; דוד גיקמן – מנהל בניין ותשתיות בעיריית תל אביב יפו; ואבי ליכט – מנהל אגף חופים בעירייה.

העתק צילומי של העמודים הרלוונטיים מפרוטוקול הישיבה מיום 18.07.2012 מצורף
ומסומן **בנספח ח'.**

57. במהלך ישיבה זו, התריע נציג הגולשים, מר אוריאן קנטפולסקי, על הזרמת הזיהומים דרך תעלות הניקוז העירונית, לנחל הירקון ולים (ראו נספח ז' עמי 21).

58. בדיון שנערך עקב העלאת נושא הזיהום מהנקזים העירוניים, טען ראש מנהל התשתיות כי מערכות הניקוז עבותות ניקיון לפני החורף, וכי יש בעיה עם הרשותות. בתגובה לכך, ביקש ייר הוועדה לבדוק את עניין הרשותות ולמצוא פתרון לבעה (ראו נספח ז' עמי 21).

59. לאחר חודש וחצי, ביום 3.9.2012, עלה נושא הזיהום מהנגר העילי פעם נוספת בוועדת איכות הסביבה בעיריית תל אביב.

העתק צילומי של העמודים הרלוונטיים מפרוטוקול הישיבה מיום 3.9.2012 מצורף
ומסומן **בנספח ט'.**

60. את הדין פתח יו"ר הוועדה, מר פאר וייסנר, בכך שמדובר בנושא מרכזי שטוב שהועלה בוועדה. אכן, לא מדובר בנושא שלו אלא בנושא מרכזי.

61. בהמשך הדברים, תיאר מר וייסנר את הדברים באופן הבא:
 "כרגע, זה הכי מהותי, שכן גם אודי וגם כל אחד מאנו, לא רוצה
 לראות את הטילית החדשה שיצרנו, **בשบาท הגשם הראשון**
ושנשפכים בו מים שחורים שם יחרשו לנו את הטילית החדשה
 למטה, הטילית הצמודה" (ראו סוף ח' עמ' 16).

ובהמשך (עמ' 17) –
 "תסתכלו מה קורה שם בחורף הקרוב, שכן אנחנו יודעים שיש
 שם בעיה".

ובהמשך (עמ' 18) –
 "כרגע, **כל האנשים שישובים** כאן וგם אנשי המקצוע יודעים שיש
 בעיה ואת הבעיה הזאת מנסים לפטור... יש כרגע בעיה בנושא
 הניקוז, זה נבדק ונלמד ובעקבות זאת ימצאו את הפתרונות".

ובהמשך (עמ' 19)
 "ミיטל, אין ספק שעליינו על נושא חשוב והוא טיפול, כי **כלנו**
מודעים לכך שיש בעיה".

62. בהמשך הדברים, אומר המשנה למנכ"ל העירייה רובי זלוף (עמ' 21) –

"חברים, חשוב לומר, שבورو שישנה בעיה. והבעיה, אגב,
 מצטצמת לעיתים או פעמיים בחורף. ולמה? מכיוון שבגשם
 הראשון צינורות הניקוז נשטפים וכאשר הם נשטפים אז אנחנו
 רואים ומגלים בעית לבלוך קצת עצמותית, אולי בפעם ראשונה,
 אולי בפעם השנייה..... אכן ישפה בעיה אמיתית, כפי שנאמר זהה
 כמובן, שזה מראת רע, וגם כאשר חלק נשפך לים. וכך בא גיקמן
 שהוא איש הניקוז בעיריית תל אביב ואומר: תנו לי את הזמן כי
 אני חשב שאני יכול למצוא פתרון לעניין הזה".

63. ולדבריו הייר פאר וייסנר (עמ' 22) –
 "אני אומר שאם נצליח בשני ה'זיטים' הגדולים שלא קיבל את
 זה בתוקן החורף, הרי שהרווח הוא ענק לתושבים שמתרכחים
 המון בחורף וכולם שמחים. על כן אני אומר, שם בזכות
 הטילית הזאת, גם אנחנו פתרון לזה ואני נלחם על כן, הרי

שההישג הוא ענק. אני מציע ש衲כה ונראה, כי אם לא ישנו את זה, הרי שיש פה פתרונות יקרים יותר, גם הם יבחן אם לא תהיה ברירה. כי אם זה יתרוס את הטילת שמהר? בינוי, הרי שאייש לא רוצה לראות טילת השבל בה ג'יפה ושהור".

64. בהמשך הדברים, מועלה פתרון של הארכט צינור הניקוז עד לשובר הגלים על מנת להימנע מזיהום החוף. לדברי פאר וייסנר (עמ' 22) –

"יש פתרון יקר שבו מאריכים את הצינור עד לשובר הגלים – זה עולה הרובה בסך".

פתרון זה, נפסל במהלך הדיון, כמעט על הסף על ידי המשנה למנכ"ל העירייה מר רובי זלוף משיקולים כלכליים (עמ' 22) –

"טליחה, עט כל הבהיר אתכם מדברים על מוצר ציבורי – מוצר ציבורי שעולתו יקרה מאוד. אז אולי לא צריך.."

65. כפי שעולה מפרוטוקול הישיבה, קיימים פתרונות לביעית זיהום הים בgements הראשון, שידועים לעיריות תל אביב ולעירייה קיימות המחויבות למצוא פתרון, גם אם הפתרון הנדרש יהיה יקר (פאר וייסנר – עמ' 24) –

"זו כרגע ההצעה, היא תיבחן. אנחנו לא מתקדמים כי אף אחד לא רוצה להיכנס מחר לבוקר להמשך הפרויקט אם לא יהיה פתרון וכן יש לנו את ה필וט, כדי שבחרוף תקרוב נמצאת הפתרון. אם לא יהיו פתרונות – יבואו פתרונות יקרים יותר.....אני אומר זאת לכל הצעות המקצועים, לגבי הפתרונות החד משמעיים, במידה וגיקמן לא מוצא פתרון, אז הוא יצטרך ללכת לפתרון היקר יותר."

66. כתוצאה מהדיון, מתקבלת החלטה לקשר את פתרון הניקוז עם הגשת בקשה היתר הבנייה לטילת בחוף תל אביב (עמ' 27) –

"פאר וייסנר: אנחנו מחייבים בנושא של מי גמר, שאנו נקבל פתרונות. זאת תחילה המליצה לוועדה המקומית. מיטל להבי: נקבע סעיף בתנאי החיתוך שמבטיח ביצוע פתרון ניקוז, כתנאי לביצוע שלבי של הפרויקט".

67. ובסוף דבר, מתקבלת בוועדה ההחלטה הרשמית הבאה (עמ' 29) :

"החלטה"

- הוועדה מודעת לכך שיש בעיה בנושא הניקוז – מוסכם לבדוק וללמוד את הנושא למצואות הפתורנות ההולמים.
- מחליטים לצאת לפילוט – פילוט שבודק מנקודה אחת עד לננקודה שנייה, כך שלא יבוצע שלב ב' של הפרויקט או שלב ג' עד שאין פתרון מוכת.
- ההצעה שתוצג תיבחן, והוועדה תתקדמת, ולא יכנסו לתוכנן הפרויקט אם לא יהיה פתרון הולם. لكن יש את הפילוט, כדי שהחומר הקרוב נמצא את הפתורנות.
- אם לא ימצאו פתרונות בנמצא – יבואו פתרונות יקרים יותר.
- המלצה הוועדה תועבר לוועדה המקומית.
- יקבע סעיף בתנאי היהר שມבטיח ביצוע פתרון ניקוז, בתנאי לביצוע של ב' של הפרויקט".

68. כה מוצר לראות, שבניגוד לדיוון, שהוא כביכול עמוק תוך הבטחה לעקב ברצינות אחורי הדברים, לאחר היישבות בשנת 2012 הוועדה לאיכות הסביבה התכנסה ופרסמה רק שלשה!!! פרוטוקולים עד למועד הגשת תביעה זו – האחד ב – 19.2.2013, האחד ב – 11.05.2014 והאחד ב – 14.03.2016. באף אחד מהפרוטוקולים האלה, אין ולן התייחסות במילה לעניין זיהום החופים והים בתל אביב מערכת הניקוז העירונית לאחר הגשם הראשון, ובוודאי שאין מעקב אחר מציאות פתרונות ויישום החלטות קודמות של הוועדה. יתר על כן, גם בפרוטוקול של הוועדה מיום 18.7.17 לא העלה נושא זיהום הים, התביעה היינונית שהוגשה והענין כלל לא נדון ונבחן בצורה עיינית.

העתק צילומי של רשימות פרוטוקולי הוועדה לאיכות הסביבה כפי שמפורטים באתר האינטרנט של עיריית תל אביב במסגרת שיקיפות ושיתוף הציבור מצורף ומסומן **בנספח**.

69. צא ולמד, גורמים רבים ובכירים בעירייה היו מודעים לביעית זיהום החופים ומילויים בigham הראשון, ואף דנו בכך רבוות. פתרונות רבים הוצעו, החל משאייטת הנגר מהנקז למתקן טיפול בשפכים ועד להחנת צינור עד לשובר הגלים. כל הפתרונות, עסקו ונגעו בטיפול תשתייתי, אבל באף מקום במהלך הדינמיות שתוארו, למרות שמדובר בועדת איכות הסביבה, לא ניתנה ولو התייחסות אחת להיבט האנושי, הבריאותי של הזיהום.

70. מסיבות שקשה להבין, העדיפו חברי הוועדה לדון ארוכות ולקבל החלטות בנוגע למשאבות, לצנורות ולשיטות, אך אף אחד מהם לא טרח כלל להורות על שימושים שימנו חשיפה של תושבים, שהווים בחוף, מתחרצים וגולשים למים המזוהמים באמצעות פשוטים כמו חתירה מראש, הצבת שילוט אזהרה והצבת פקחים בחוף במהלך הגשם הראשון – פקחים שיתריעו בפני הסיכון שבחשיפה למיים מזוהמים.

71. לא ייפלא אם כן, שرك חדש אחורי הישיבה השנייה, כבר ביום 8.10.2012, לא רק שנכשלה עיריית תל אביב במניעת של מפעים סביבתיים בתוצאה מזימה של שם דASON בצדota מי הניקוז הירוני, אלא אף לא התראה על הדבר בפני השוהים בחוף ובמים ובדלה הביאה לחשיפת אנשים למפעים – חן חשיפה גופנית, וחן חשיפה אסתטית למראות קשים.

72. מחדלה של העירייה, שלמרות מדועתה לבעה לא נקטה באמצעות הפשוטים מהוות מחדל מזעע, שرك מדגיש את הזול החמור של עיריות תל אביב בכל האנשים שנחשפו למפעים סביבתיים אלו, במהלך השנים 2012 – 2016 ובסנת 2018.

ב(4)(ב) עיריות תל אביב הפהה חנויות ונחלים של משרד הפנים

73. מחדליה ורשלנותה של עיריית תל אביב במניעת זיהום החוף והים עקב זרימת הגשם הראשון והזיהום אותו הוא מביא, רק מטעמים לאור ההנחות שניתנו לרשויות המקומיות על ידי משרד הפנים.

74. כן, בחזרה מנכ"ל מיוחד בנושא מאפיינים ומודדים להערכת סיכון בחוף הים מיום 20.2.2005, נקבע בעמוד 5, כי:

"החוף המוכrho יהיה למרחק של 150 מטר לפחות (אלא אם כן יומליך מרחק אחר ע"י משרד תבריאות ואו המשרד לאיכות הסביבה) ממוצא של נחלים מזוהמים או בעלי סיכוי להיות מזוהמים (בקטריאלית וכימית), ממוצא של צנרת לזרמת ביוב גולמי/ביוב מטופל (קורחין) ומפעלי תעשייה העולמים לוודא את החוף והים בחומריים כימיים".

75. על פי חזרה המנכ"ל, במקרה של זיהום בקטראלי בו קיימת זרימת ביוב דרך מוצאי טיפול ונתקבלו תוצאות דינום מים החורגות מהתканו, או של זיהום כימי בו קיימת סכנה להתחבות זיהום כימי מעבר לתקן בחוף ואו ביבשה – דרגת הסיכון שתיקבע תהיה החמורה ביותר (דרגת סיכון 1) וווצב דגל שחור שאוסר את הרחצה בים (עמ' 10).

העתק צילומי של חזרה מנכ"ל משרד הפנים בנושא מאפיינים ומודדים להערכת סיכון בחוף הים מיום 20.2.2005 מצורף ומסומן בנספח יא'.

76. במקרים דנן הפהה עיריות תל אביב את חזרה המנכ"ל בשני נושאים: ראשית, העירייה כל לא בוחנה את מרחק החוף המוכrho מצינור הניקוז הירוני, שזיהום חריף מזורם ממנו לפחות פעם אחת בשנה, ובודאי – שחוות הדולפינרים אינם במרחק של 150 מטר מהצינור (צינור הניקוז נשפך ישירות לחוף הדולפינרים – ראו תמונות בספח ה').

שנית, גם לאחר שאירע הזיהום, שגム לא מדידות כלשהן ברור וברוי לכלשמי הגשם מזוהמים כימית ובקרטיאלית, עיריות תל אביב נמנעה מהחיצב דגל שחור או סימן אחר האוסר את הרוחזה בים עקב הזיהום הצפוי ובכך להנחות את המתרחצים והגופשים בחוף לגבי הצורך הדוחף בפינוי החוף והתרחקות מהזיהום, ולאסור עליהם להתרחץ בים המזוהם.

77. ביום 1.2.2016 נשלחו לעיריית תל אביב, כמו גם לשאר הרשותות המקומיות על ידי מר עטאף חיראלדין מנהל תחום אטורי רוחזה במשרד הפנים, הנחיות לפתיחת עונת הרוחזה 2016.

העתק צילומי של ההנחיות מצורף ומסומן **בנספח יב'.**

78. בסעיף 4 למסמך ההנחיות (עמ' 3 לנספח יא) מבהיר מנהל תחום אטורי הרוחזה את חובתה של הרשות המקומית לקיים את הוראות שר הפנים, לאור: "השליטה והפיקוח על החוף המצוין בחזקתה". עוד נכתב שם, כי –
"כמחזיקת המקורען, מוטלת על הרשות המקומית חובות זהירות מושגת ו konkretiyah לפלוי מבקרים בחוף למניע סיכונים הנגזרים בחוף בעת שזה מצוי בחזקתה".

79. באופן קונקרטי, מטיל מנהל תחום אטורי הרוחזה על הרשות המקומית את החובה לבצע הערכת סיכונים בחופי הים, באופן שתפעל לעיריך ולאתר חלקי חוף ים מסוכנים לציבור תוך התחשבות בין היתר בנוחל בדבר מאפיינים ומדדים כלליים להערכת סיכונים בחופי הים בישראל (סעיף 9 עמ' 5 לנספח יא).

80. עוד נקבע במסמך ההנחיות, כי בשאותרו חלקי חוף ים מסוכנים לציבור כאמור, תנקוט הרשות המקומית בצעדים הנדרשים להסרת הסיכונים.

81. עוד נקבע במסמך ההנחיות, כי על מנהל החוף להכין דו"ח סיכום עונת רוחזה 2016 אשר יכלול את כל הנושאים הנוגעים להפעלת חופי רוחזה לרבות נזקים בחוף, אירועים חריגיים ולחקים והמלצות לעתיד (סעיף 25 עמ' 8 לנספח יא).

82. למיטב ידיעתם של התובעים, הנتبעת לא לkerja בחשבון את זיהום הים מצינורות חניוק העירוניים במהלך הגשם הראשון, למروת שמדובר היה דו"ח לה היטב ובמסגרת חובת הזיהירות המוטלת עלייה.

83. בנוסף, למיטב ידיעתם של התובעים, הנتبעת לא הכינה כלל דו"ח סיכום לעונת רוחזה 2016, לחילופין לא הכינה דו"ח סיכום לעונת רוחזה בחוף הדולפינריום, ולהילופי

חילופין – במידה והגישה דו"ח סיכום לעונת הרחצה לחוף הדולפינריום הרי שלא כללה את אירועי הזיהום חמומיים המתוירים לעיל במסגרת דו"חות אלה.

ב(ג) עיריית תל אביב – יפו זיהמה את הים בחוריגת מתקני סביבה לאיכות מי הים התיכון בישראל כפי שנקבע על ידי המשרד להגנת הסביבה אגף ים וחופים

84. ביוני 2002, פרסם המשרד לאיכות (כוחם הנגט) הסביבה, אגף ים וחופים, תקן סביבה לאיכות מי הים התיכון בישראל.

העתק צילומי של התקן לאיכות מי הים התיכון בישראל מצורף ומסומן בנספח ג'.

85. תקן זה נועד להגדיר באופן כמותי ומדד את איכות מי הים ולהגדיר את האיכותות הקבילות של הסביבה הימית. התקנים שנקבעו הם תקני סביבה וחם נקבעו למגוון רחב של מינים ביולוגיים, פיזיקליים וכימיים, אשר עשויים לזhom את הים.

86. תחילה גיבוש התקן כלל השוואת כל התקנים בין התקנים בעולם ולקח בחשבון גורמים רבים כגון האמננות הבינלאומיות עליהם חתומה ישראל, ויכולוי סף לרעליות כרונית ואקטואית, הצברות המזהמים באורגניזמים ימיים, הצברות המזהמים בשירותת המזון, פריקות או יציבות של החומר, ריכוז טבעי של החומר במי ים, התאמנה של התקנים בין חומרים בעלי רעליות דומה ועוד.

87. תקני הסביבה הם בוגדר תקופה מנהלית של המשרד להגנת הסביבה, שנועד להבטיח את מזעור הנזקים שעולמים להיגרם לסביבה הימית כתוצאה מהכנות מזהמים שמקורם בפעילות אנושית, ובכל מקרה הם אינם גורעים מחדרישה המקדימה להימנע מזהרمة לים או לדרישת טיפול בשפכים על ידי הטכנולוגיה הטובה ביותר.

88. על פי התקן שנקבע תהיה עמידה בתקן כל עוד אין שינוי במצבים ביחס לצבעו הטבעי מעבר לאזור גבול המיחול (ראו נספח ג' עמי 9).

89. באירועי הזיהום המתוארים לעיל, צבע מי הגשם המזהמים היה עכור בגוון שחור בכל המקרים ובכל מקרה – אין בכלל ספק שמדובר על צבע שהוא שונה ביחס לצבעו הטבעי של הים.

90. מעבר לחריגת מהתקנים, התעלמה עיריית תל אביב ממכתבי אזהרה וביקשות שנשלחו מминистр להגנת הסביבה אגף ים וחופים, שיעירום הוראה לנוקות את מערכות הניקוז לפני הגשם הראשון ולחייב מזיהום הים והחופים.

ב(4)(ז) אזהרות משרד הבריאות לזיהום עקב גשמיים

91. אולם לא רק מנהיות של משרד חפנס ומשרד להגנת הסביבה התעלמה עיריית תל אביב. עיריית תל אביב התעלמה גם מאזהרות חוזרות ונשנות של משרד הבריאות, שהתפרסמו באתר האינטרנט של המשרד, לגבי החשש מההשפעות הבריאותיות שתהinya עקב זיהום החופים והים עקב גשמיים שטבע הדברים שוטפים את מערכת התיעול והניקוז מהפסולת שהצטברה בה במהלך השנה.

92. כך לדוגמה ב- 1.3.2012 הזהיר משרד הבריאות את הציבור מרחתה בחופי תל אביב עקב הגשמיים החזקים בעיר תל אביב והעומסים על מערכות הניקוז והשפדיין.

93. ביום 6.1.2013 הזהיר משרד הבריאות אזהרה גורפת מרחוץ בחופי הרחצה לאחר גשם סוחף עקב הזרמת מי נקי מזוהמים לחופים.

94. ביום 8.5.2014 הזהיר משרד הבריאות והתריע מרחתה בחופי הים לאחר גשם סוחף עקב הנגר מזוהם לים.

95. ביום 17.11.2014 חזר משרד הבריאות והתריע מרחתה בחופי הים לאחר ירידת גשם סוחף עקב ירידת גשימים חזקים וחידרת מי תיעול וניקוז למערכות הבוב של איגוד ערים דן.

96. ביום 7.1.2015 חזר משרד הבריאות והתריע מפני רחצה בחופי הים עקב זרימת מי נקי ונגר מזוהמים לחופים – זאת עקב גשם סוחף.

97. ביום 12.2.2015 הזהיר משרד הבריאות מרחתה בים, עקב גלישת נגר וניקוז מזוהמים לים עקב גשם סוחף.

98. ביום 02.01.2018 פרסם משרד הבריאות אזהרה בה הזהיר את מתרחצי החורף מרחוץ בחופים עקב חשש מזרימת נגר וניקוז מזוהם לים, בשל הגשם הסוחף.

העתקים צילומיים של התרעות ואזהרות משרד הבריאות משהיה בחופים ורחצה בים לאחר גשם סוחף עקב זרימת נגר עלי שזוהם מצורפים ומוסמנים בנספח יד'.

99. הינה כי כן, במהלך השנים 2012 – 2016 ובשנת 2018, הזהיר משרד הבריאות, באתר האינטרנט שלו, את המתרחצים פעמים מספר מלחתרץ בים ולשחות בחופים לאחר גשמיים סוחפים עקב זרימת נגר עלי. עם זאת, אזהרות אלה אף פעם לא היו מבוססות על תחזית מזג אוויר – הן תמיד ניתנו זמן רב (שבועות מספר) לאחר הגשם הראשון בתבוסס על גשמיים וזיהום שכבר זרמו לים. הוайл והציבור אינם בהכרח עוקב באופן שוטף אחר האזהרות באתר האינטרנט של משרד הבריאות, הנתבעת, כרשות מקומית מהגדלות במדינת ישראל, לא הפנימה את הסיכון והגולם בזרימה של מי נגר מזוהמים לים בכלל,

ובפרט כשמדבר במי הנגר של הגשם הראשון המזוהמים שבעתים, ולא עשתה דבר על מנת להזהיר את הציבור באמצעות נגשים בשיטה ובכלי התקשורות בזמן אמת לפני אירועי/zיהום של הגשם הראשון.

100. כבר בשנת 2007 ניבשה עיריית תל אביב נוהל מוסדר לטיפול בזכומי ים, אולם גם למרות אזהרות משרד הבריאות, לא טרחה העירייה לעדכן את הנהלה ונמנעה מהגדיר את ניקוז הגשם הראשון כמקור אפשרי לזיהום ים. משמנעה הנتابעת מראות בזכום הים כתוצאה הגשם הראשון כאירוע זיהום – היא לא קבעה כלל נהלים לטיפול באירועים מסוג זה במסגרת הנהלה הקיימת.

העתק צילומי של נוהל טיפול בזכום מי הים לאורך חופי תל אביב יפו מצורף ומסומן **בנספח ט'.**

ב(4)(ה) התראות עמוות צולל על זיהום עקב גנוג מהגשם הראשון

101. לא רק משרד הממשלה התՐ�ו בפני הנتابעת על המפעים ועל זיהום הנגרם לחופי הים ולים עקב השפכים הזורמים מציגות הניקוז הירוניים לאחר הגשם הראשון.

102. כבר בספטמבר 2015, התՐ�ה עמוות צולל על הזיהומים הצפויים מהגשם הראשון.

העתק צילומי של ידיעה בנוגע להתרעת צולל מאתר אינטרנט ערוץ 7 מיום 21.09.2015 מצורף ומסומן **בנספח ט'.**

103. עמוות צולל פרטמה מסמך שכותרתו "דרכים למניעת נזקי הנגר העירוני לנחלים ולים". לגיבוש מסמך זה היו שותפים נציגי המשרד להגנת הסביבה, מכון התקנים, רשות המים, קק"ל, חוותים, הידרולוגים ואנשי מקצוע.

העתק צילומי עיקרי הדברים בדו"ח צולל מצורף ומסומן **נספח יז'.**

104. בין השאר, חומלץ במסמך זה שהרשויות המקומיות:

1. יעדיפו פרויקטים לטיפול בנגר על פני הגדלת אורך וקוטר צינורות הניקוז.
2. יחווקו חוקי עזרiae לאי חיבור ולניתוק מרוזבים מערכות הניקוז, אך גם יציעו הקלות ותמכיצים למי שמוכן להירותם לאמץ צמצום הנגר העירוני בחצר הפרטית.

3. ימנעו הגעת אשפה לים, באמצעות הקמת קולטני אשפה בציורות הניקוז ועל פתחם, יפזרו מאפיות ברוחבות הערים ועל שפת הים.

4. ינקטו בפעולות מיוחדת שתפקידה למנוע את השפעת הנגר הראשון על הים ועל הנהלים. נגר זה מתאפיין בזיהום רב של אבק, שמנים ודלקים וישקו לו לפחות "בומים" לקליטת זיהום במקומות המיעדים. בתנאי שהגשם הראשון אינו מלאוה במזג אוויר סוער במיוחד, המקרה על הפריטה).

5. ישבירו לציבור את יתרונות הטיפול בנגר וצמצום כמותו. יש להניח כי בדומה למדיינות אחרות בעולם גם בארץ ניתן יהיה לשכנע ולתמוך את הציבור להקים גגות ירוקים, גינות מחלחות, לנתק את המרוזבים מערכות הביוב ואולי אפילו לטפל בהתקנות בגינת גשם ציבורית.

.105. כמו כן, הומלץ שהמשרד להגנת הסביבה:

- יאסור הזורמת נגר לנחלים ולים, אלא באמצעות היתר הזרמה מאת הוועדה למתן היתרי הזרמה לים והועודה למתן צווי הרשותה לנחלים (באחריות רשות המים).
- יקבע תקן לנקיים עירוניים, הכולל חובה להתקין אמצעי ניטור המתריעים על זיהום.

.106. לאור פרסום הדוח' העבירה עמוות צול התראת לרישי הרשות המקומיות להתכוון לחורף על מנת לנוקוט באמצעות הנדרשים כדי למנוע נזקים לסביבה החופית והימית.

.107. בין שאר האמצעים שיש לנוקוט, על פי עמוות צול – הקפדה על ניקוי רוחבות טרם הגשם הראשון, ניקוי הנקיים העירוניים, התקנת קולטני אשפה על פתחי הנקיים העירוניים ומtan אזורה לציבור לביל יכנס לים בימי גשם הראשונים בהם מזומנים במיוחד.

העתק צילומי של הוועת עמוות צול לרשות המקומית מצורף ומסומן בטפח ית'.

.108. כפי הנראה, לאור התראת עמוות צול והעלאת הנושא למודעות הציבור ולכותרות בתקשורת נאלצה הנטבעת לפעול, לפחות לטובת מראית העין הציבורית, לניקוי תעלות התיעול והניקוז לפני הגשם הראשון – דבר שהייתה אמורה לעשות שנים קודם במסגרת חוביותיה. למרבה הצער, פעולות הנקיוי נעשו במסגרת של פילוט במסגרתו נקו רק 2 ק"מ של צנרת ניקוז עוד לפני הגשם הראשון. העירייה הסבירה כי מדובר בפילוט שהעירייה תש��ול להרתויבו במידת הצורך.

העתק צילומי של כתבת אינטרנט מאתר YNET מיום 28.10.2016 מצורף ומסומן נספח יט'.

109. יצא מכאן, שرك לאחר שנים רבות בהן היה ידוע על הזיהום ממי הגשם הראשונים, בבחן ניתנו הנחיות על ידי משרד המשלחת השונים, בהן נדרש יותר הזרמה לים (שהנתבעת כלל לא הגישה בקשה עבورو עד עתה), החלה הנתבעת בנסיבות אמצעים בפיילוט ראשוני על מנת לנסות להתמודד עם התופעה, תוך אמירה שככל שיידרש היא תשקלול להרחיב את הפிலוט.

110. בבחן התוצאה, עינינו הרוחאות, שניקוי של 2 ק"מ בלבד מערכת התיעול והניקוז הינו בבחינת זרימת חול בעיניים. לא יפלא אם כן, שגם אירוע הגשם הקל מיום 1.11.2016 (נספח ו') וגם אירוע הגשם ביום 1-2.1.2018 גרם לזיהום חמוץ של הים. לו הייתה הנתבעת נדרשת להתחילה בניקיון השוחות קודם לכך, הייתה עשוות זאת בסיסות, ולא מנקה רק את חלון, והיתה נוקთ באמצעים הנדרשים לחסימת הזיהומים אם יקרה, לאמן הנמנע שהייתה יכולה למנוע את מפצעי הזיהום.

111. יתר על כן, מטעמה, נמנעה הנתבעת מלאמצ' את הצעת עמותת צלול והרוואות משרד המשלחת, להודיע לתושבים על הסכנה הטמונה ברחצה במים והשהייה על חוף הים במהלך זרימת הגשם המזוהם ומספר ימים לאחר מכן. בכך, סיכנה הנתבעת אנשים שרחצו בהם ושחו על החוף ולא מנעה את חשיפתם למי נגר מזוהמים בין השנים 2012 – 2016 ובשנת 2018.

112. אבל אולי הדבר המקורי ביותר, הוא אחזית העיניים וחוסר הרצינות של הנתבעת בעניין כוונתה לפטור את בעיטת הניקוז זיהום החוף והים עקב הגשם הראשון. הנתבעת מתפארת בפרויקט הפிலוט לניקוי ועלות הניקוז לפני הגשם הראשון אותו ביצעה לדבריה בשנת 2016, אולם בהצעת התקציב לשנת 2017 שפורסמה באתר האינטרנט של הנתבעת כלל לא הוקצת תקציב לביצוע ניקוי הצנרת, לא כל שכן להרחבת הפרויקט או לביצוע כל פעולה אחרת למניעת זיהום הים והחופי מnikoz הגשם הראשון.

העתק צילומי של הצעת התקציב הבלתי רג'il של הנתבעת לשנים 2015 – 2016 לעניין התיעול מצורף ומסומן נספח כא'.

ב(4)(ג) זיהום הים והחופי מהגשם הראשון נזono בוועדת הבנט בתום 11.11.2014

113. ביום 11.11.2014 נערך בכנסת, בוועדת המשנה של ועדת הפנים והגנת הסביבה לעניין חיפוי רחצה, דיוון בנשא זיהום חמוץ בחיפוי הרחצה בעקבות הגשם הראשון.

העתק צילומי של פרוטוקול ועדת הכנסת מצורף ומסומן נספח בב'.

114. במסגרת הדין הזה, התגיעה הגב' ולרי פוחורילס, מהנדסת מחוץ לבריאות הסביבה בלשכת הבריאות בתל אביב, ליזהום הצפי מיידי שנה ממערכות הניקוז עקב הגשם הראשון:

"כבר שנים הנהול הזה קיים. זה לא פעם ראשונה שירוד גשם במחוז תל-אביב. ברגע שירוד גשם יש לנו נהול מאד קבוע, שגם נכנס לאחד האינטראקט של משרד הבריאות, שאומר שברגע שירוד גשם צריך לפסול את החופים לרוחצה. הסיבה היא באמות הצבורות של ביוב ולכלוך בתוך תעלות הניקוז של הרשות שבעצם סוכחות בתוכן את כל הזיהום הזה אל תוך הים. לכן יש פה סכנה ואנחנו מתריעים לפני כל גשם, לא רק גשם ראשון".

115. ובהמשך לדברים, מסבירה מהנדסת המחו"ז את חובתה של הרשות המקומית לעמוד בנהלי משרד הבריאות –

"פנינו גם לרשות והוציאנו להן מכתב עם הנהול הזה, שברגע שיש גשם סוחף על העירייה, על ניהול מחלקות החופים בעצם לפסול את החופים לרוחצה. הוא רואה את זה, והוא נמצא בחו"ל".

116. מבחינת מר רני אמיר, ראש אגף ים וחו"ם במשרד להגנת הסביבה, קיימים פתרון טכנולוגי של הקמת שכבות במוצאי צינורות הניקוז שימנע הזרמת פסולת לים.

117. בדיעו המדויבר, שהקיף את הבעיה על כל מרכיבותה, נכון גם מר דוד יקמן, מנהל יחידת תיעול עיריית תל אביב-יפו. למורת הדין המקיף והידיעה הבורורה שהgasmos הראשון ימשיך לשוחף עימיו פסולת לחוף הים ולמי הים עצם, ולמרות נihil משרד הבריאות וקביעת המשרד להגנת הסביבה לגבי פתרונות טכנולוגיים, לא נשא דבר על ידי הנקבעת וגם בಗשמי הראשוניים בשנים 2015 – 2016 ו – 2018 נגרם זיהום כבד (נספחים ח' – ו').

ב(4)(ז) תוכנית האב לניקוז תל אביב יפו משנת 2013 אינה מתfähשת כלל לאגן הניקוז העירוני של אזור שוק חפרמל ולמוצאי הניקוז לחוף אביב (אזור הדולפינרים ובונת ביצ')

118. במסגרת תוכנית האב לעיר תל אביב יפו, פורטס ביום 22.7.13 נספח ניהול נגרה נספח מנהה לתכנון פיתוח.

העתק צילומי של תוכנית האב לעיר תל אביב יפו לעניין ניהול נגר מצורף ומסומן כנספח כב' 1 לتبיעה זו.

119. במאמר מוסגר ייכתב כבר בשלב זהה, כי הנتابעת התהדרה בתשובותיה לפניה המוקדמת לגבי קיומה של תוכנית אב זו שהותובעים לדבריה הטעלוו מקומה וceptive הנראת מוכיחה לאפשרה את הפעולות שבייצה הנتابעת לשיפור תכנון מערכת הניקוז והטיפול. התיאחות התובעים לתוכנית האב לניקוז הן במסגרת כתוב תביעה זה וcohן במסגרת חוות דעת המומחה (נספח ז') היא אם כן תהייחסות עניינית להפניה הנتابעת למסמך לתוכנית האב לניקוז משנת 2013, ומtan הסבר מדויק מדוע הוא לא נכלל בכתב התביעה המקורי.

120. למקרה הצער, חיפוש אינטרנטני הולא את חוסר תום לבה המשוער של הנتابעת, בכך שהוא נמנעה, מלהפנות את התובעים למסמך שיכולה להיות לו רלוונטיות לעניין – נספח לניקוז לתוכנית המתאר העירונית מיום 12.8.2015. הימנעות ממשרת מידע זה, בין אם נעשתה ברשות ובין אם בכונת מכון, הינה חמורה במיוחד בפרט לאור הפניות המקדימות של התובעים לנتابעת, ולאiomת של הנتابעת כלפי התובעים אם ימשיכו בתביעתם (ראו נספחים א'15 עד א'19 לעיל).

העתק צילומי של נספח הניקוז מצורף ומסומן בנספח כב' לתביעה זו.

121. ברמה העניינית, שתי תוכניות אלה (התוכנית משנת 2013 והתוכנית משנת 2015) הן תוכניות הקשורות אחת לשניה, משלימות אחת לשניה ומתייחסות לאותם אגמי ניקוז עירוניים בעיר תל אביב יפו.

122. סעיף 6 לתוכנית האב לניקוז 2013 כולל את העקרונות הבאים:

- א. תפיסת הנגר ממטריך למשאב כלומר – שימוש במגניר להשקייה של הצומח וגם ליצירת אלמנטימים או מרכיבי נוף מעוצבים;
- ב. שימוש באגמי הניקוז הטבעיים לתוכנו נוף;
- ג. תכנון כולל של מערכת טיפול מי הנגר – תכנון מריאש של זרימת מי הנגר מהמגעה הראשונית שלהם בקרקע ועד ניקוז הסילוק;
- ד. טיפול במגניר בסמוך למקום בו הם נוצרו קרי – לאפשר חלחול מחיר של כמות קטנה יחסית זואת כדי למנוע נזקים הנוצרים מזרימה של כמות מים גדולה וبنוגע לאיכות המים – למניעת סחף קרקע ואיסוף מזוהמים;
- ה. צמצום השימוש במשטחים שאינם מחללים (Impervious Surfaces) ויצירת רציפות תוכניות של מוקדי חלחול;
- ו. שימוש והגנה של "מנהלי הנגר הטבעיים" – עצים, שיחים, ערוצי ניקוז נחלים ובריכות.

123. עניינו חרואות אם כן שתוכנית האב שבאה להנि�יח בפני הנتابעת תכנון ארוך טווח של מערכת הטיפול והניקוז של מגניר, מפנימה מחד עקרונות תוכניות ארכוי טווח של נקיטת אמצעים תוכניים להגדלת חלחול המים (לדוגמא – עקרונות ה',

ו/), ומайдך עוסקת, לפחות במידה מסוימת, בהיבטים של טיפול באיכות המים ואיסוף המזומנים סמוך למקום בו הם נוצרו (עקרון ד'). עם זאת, נראה כי הראיה והתפיסה הבסיסית של מתוכני התוכנית, הייתה כזו שתופסת את אחריות המתכנים והונבעת לנקז ולמפעעים שיכולים להיגרם ממנו רק עד קצה הצינור ל夸דרת הסילוק (עקרון ג') ולא בהכרת כמה שיכול להיגרם בהיבט איכות המים ומפעעים סביבתיים נוספים, מקום בו הגיעו אליו המים.

124. שתי התוכניות, הן תוכנית האב משנת 2013, והן נספח הניקוז משנת 2015, עוסקות ב – 21 אגני ניקוז עירוניים¹ (ראו נספח כב' – עמ' 17). לשם החברה העניין, אגני הניקוז הירוניים, בוגוד לאגני ניקוז טופוגרפיים, אינם נוצרים באופן טבעי ואינם נוצרים מתכשิต השטח, אלא הם אגנים שנוצרו עקב תלות התיעול והניקוז ומוסאים להם. לפיכך, המיפוי של אגני הניקוז הירוניים יכול להיעשות רק על סמך מיפוי בפועל או תכניות קיימות ואין לו קשר לטופוגרפיה הקיימת.
125. מתוך 21 אגני הניקוז שבהם עוסקות תוכניות הניקוז, רק לששה אגני ניקוז יש מוצא לים התיכון. אגני ניקוז עירוניים אלה על פי התוכנית האב משנת 2013 הם –
  - אגן מס' 6 – קינגד ג'ורג;
  - אגן מס' 7 – נווה שלם;
  - אגן מס' 8 – יפו;
  - אגן מס' 14 – פרדס דאפקה;
  - אגן מס' 15 – תב"ע 2700 א/;
  - אגן מס' 16 – תב"ע 2700 ב/;
126. לכל שאר אגני הניקוז, יש מוצאים לנחל הירקון או לנחל איילון. הוואיל ותביעה זו עוסקת בזיהום חוף אביב (אזור הדולפינריום ובננה ביז') האגנים שצוינו בסעיף לעליהם הם האגנים היחידים שיכולה להיות להם רלוונטיות לעניינו.
127. תוכנית המתאר משנת 2013 – חן מהתיאור המילולי של גבולות אגני הניקוז הירוניים והן מהיפות המצוירות לכל אחד מאגני הניקוז, עולה שאף אחד מאגני הניקוז הירוניים אלה אינו מתייחס כלל לאזור שוק הכרמל ולמושאי מערכת הניקוז והתיעול שלו לאזור חוף הים באזור הדולפינריום ובאזור בננה ביז'.
128. הדבר הוא בלתי נטפס. ערכות העיר תל אביב יפו במסגרת תוכנית מתאר כוללת, תוכנית מתאר לניהול הנגר, התיעול והניקוז, ואינה מתייחסת כלל ועיקר למתחם

¹ לשם הדיקוק, תוכנית האב משנת 2013 עוסקת רק ב – 20 אגני ניקוז, ואילו נספח הניקוז עוסק כבר ב – 21 אגני ניקוז, כאשר הניקוז שנוסף מכונה "אגנים מקומיים", ואין ציון מדויק של שטחו או מיקומו.

שלם שידוע שיש לו מספר מוצאים לים התיכון, ושהוא מנוקז אзор על פוטנציאל זיהום גבוח כמו שוק הכרמל.

129. ואם לא די בכך – הרי שזה עדין לא הכל. מעיון במפות של אגני הניקוז הירוניים 6 ו – 7, ניתן לראות שביניהם מסומן אגן ניקוז עירוני נסף². עיון עמוק במקומות מלמד שאגן ניקוז זה הוא אגן הניקוז של שוק הכרמל ובתוכו נכללים מוצאים אגני הניקוז לים בחוף באזורי הדולפינריום ובאזור בניית בית'. אבל,哪怕 הנΚודה, לא רק שאין התייחסות פרטנית כלשהי לאגן ניקוז עירוני זה, אלא שאפילו בראשיות של אגני הניקוז שטח זה אינו כלל.

העתק צילומי של מפות אגני הניקוז הירוניים 6 – 7 (עמודים 39 ו – 43 לנספה כב'1) מצורף ומסומן בספרה ב'3. בשתי המפות, הוסף סימון שלו א' בצע אדום באגן הניקוז של שוק הכרמל שאין לגבי התייחסות בתוכנית האב לניקוז 2013.

130. משמע הדבר, שאזור שוק הכרמל, והמוסאים לים התיכון באזורי חוף הדולפינריום ואזור חוף בננה בית', כולל אינם נכללים במסגרת התכנונית של עיריית תל אביב יפו ואין להם כל התייחסות בתוכנית האב משנת 2013 – לפחות כפי שהיא מפורטת באתר האינטרנט של עיריית תל אביב. המשמעות היא שאין בתוכניות רשות של הנتابעת התייחסות לדוגמא, לספקה המורבית של המוצאים של אגן הניקוז הרלוונטי לתביעה זו, ולמיטיב ידיעם של התובעים לא עמדו נתון כזה בכלל בדי הנتابעת במועדים הרלוונטיים לתביעה זו, כפי שנעשה לגבי שאר אגני הניקוז (ראו הספרה כב'2, עמ' 46 – 47). כמו כן, התוכנית לא כוללת נתונים בסיסיים לאגן זהה כגון שטח האגן, שיפוע ממוצע, אחוז ריצוף, מקדם הנגר העילי (מקדם C) וסימון המושג של אגן הניקוז במפות שבתוכנית, הן במצב הקיים (ראו נתונים אלה לגבי שאר אגני הניקוז, עמ' 48 – 63 לנספה כב'2) והן לגבי מצב מתוכנן עתידי (עמ' 68 – 72 לנספה כב'2).

131. בהיעדר התייחסות לאגן היקוות עירוני זה, הרי שככל ההנחיות לתוכנית המצויפות לנספה הניקוז (נספה כב'2) כולל אין חלוט על אזור שוק הכרמל ועל המוצאים לים באזורי חוף הדולפינרים ובננה בית'.

132. במקרה הזה, הפניות התובעניות לתוכנית 2013 בתוכנית שלכוארה מסדרה את המסדרת התכנונית של המפגעים הסביבתיים נשוא התביעה, לאחר חודשים רבים של הכנת תשובה לבקשת האישור המקורית, כשיודיעו לנتابעת היבט שאין בחפניה זו ולא כלום, הינה בבחינת הטעה מכונה וזריות חול בעני התובעניים.

---

² אגני הניקוז האחרים כוללים באזורי חוף הדולפינרים – אגני הניקוז 1 – 14 הם באזורי יפו, ואגני ניקוז 1 – 16 הם באזורי החלק הצפוני של תל אביב.

- 133. עתה גם ברור, מדוע לא צרפו התובעים את תוכנית המתאר לתביעתם המקורית – מהסיבה הפושא של תוכניות אלה אין כל קשר לאגן הניקוז הירוני של אזור שוק הכרמל ומווצאי הניקוז לאזור חוף הדולפינרים ובננה ביצ' בהם עוסקת התבעה. עתה, משחנתה הנتابעת עצמה לתוכנית המתאר לניקוז משנה 2013, התובעים מראים בבירור שאין כל קשר בין התוכנית לתבעה זו, ולא רק שאינה יכולה להוועיל לנتابעת, אלא שהיא מוכיחה את מחדרה המתמשך ורב השנים.
134. בספח הניקוז משנה 2015 (נספח כב), אליו נמנעה הנتابעת מלהפנות את התובעים, נמצא אזכור לגבי שתי משאבות קץ בМОוצא של ניקוז שנמצא בחנייה הגדולה דרומה לדולפינרים שמתפקידן "لتפוס" את "פליטות" המים בתקופת הקץ ואנו בזרימת הגשם הראשון, הזרמות אל מערכת הניקוז, לרcznie בתא רטוב וממנו לסנוק אותם אל מערכת הביבוב הגרביטציונית הירונית ולמנוע את זרימתם לים (עמ' 85 לנספח כב).
135. הנتابעת שבוזדיי הייתה מודעת לנספח ניקוז זה, נמנעה מhaziין בתשובותיה את דבר קיומו שבוזדיי היה ידוע לה מטעמים שככל אינם ברורים לתובעים.
136. בכל מקרה, מחוות דעת המומחה עולה (נספח ז') שטיפל, משאבות הקץ המותקנות לא יכולות על פי נתוני היצורן שלחן לתת תשובה הולמת לביעית זרימת המזהמים בМОוצא הדולפינרים.
137. עד עתה מחוות דעת המומחה (נספח ז') שבנספח הניקוז משנה 2015 יש חעה להוספת משאבות קץ, אולם אף אחת ממשאבות הקץ שמצוע להוסיף אינה נמצאת באגן הניקוז הירוני שמנקז את אזור שוק הכרמל לМОוצא הדולפינרים (עמ' 87 לנספח כב).
138. לאור זאת, כבר כאן המקום לבקש מבית המשפט הנכבד, להתחשב בכל תשובה שהיא שתינתן על ידי הנتابעת, בחומר תום ליבת ובנישנותה להלך אימים ולהטעות את התובעים והכל – בכדי להינצל מלחת התייחסות עניינית לתביעות.

ג. הטיעון המשפטי

(א) התוספת השניה לחוק תובענות יציגיות

139. חוק תובענות יציגיות נועד להסדיר באופן ממצה את חזיניהם החלים על הגשת תביעות יציגיות בישראל.

.140. בסעיף 1 לחוק מפורטות ארבע מטרות –

"אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו";

"משמעות זכות הגישה לבית המשפט";

"מתן סعد הולם לנפגעים מהפרת הדין";

"ניהול עיל, חוגן וממזהה של תביעות";

.141. סעיף (א) לחוק תובענות ייצוגיות מתיר הגשת תביעה ייצוגית בעניינים המנוים בתוספת השנייה לחוק, או בעניינים בהם נקבע בהוראת החוק מפורשת כי ניתן להגיש תובענה ייצוגית –

"לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השנייה או בעניין שנקבע בהוראת החוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית".

(ב) עילות התביעה לתובעים - גרים מפיגעים סביבתיים

.142. התוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות כוללת רשימה של אותם העניינים בהם ניתן להגיש תובענה ייצוגית. לעניינו בתביעה זו, העילה הקבועה בסעיף 6 לתוספת היא חרלונוטית –

"תביעה בקשר למפגע סביבתי נגד גורם מפגע; לעניין זה, "גורם מפגע", "מפגע סביבתי" – כמשמעותם בחוק למניעת מפיגעים סביבתיים (תביעות אזרחות), התשנ"ב – 1992" (להלן – **החוק למניעת מפיגעים סביבתיים**).

.143. על פי ס' 2(א) לחוק למניעת מפיגעים סביבתיים, "גורם המפגע", הוא "**מי שג爱人 או עומד לגורום מפגע סביבתי**".

.144. מפגע סביבתי מוגדר בחוק למניעת מפיגעים סביבתיים כ –

"**זיהום אויר, רעש, ריח, זיהום מים, זיהום מי-ים, זיהום על ידי פסולת, זיהום על ידי חומרים מסוכנים, זיהום על ידי קרינה, פגיעה בסביבה החופית, מפגע אסBEST, והכל בשיטת בינוי לחיקוק, לצור, לבניינית, לרישוון עסק או לבן היתר או רישוון אחר, או שיש בהם פגעה בבריאותו של אדם או גרים מSEL למים.**"

.145. **זיהום מי-ים**, מוגדר בחוק למניעת מפיגעים סביבתיים – כמשמעותו בחוק למניעת זיהום מי-ים מקורות יבשתיים, התשמ"ח – 1988.

.146. פגיעה בסביבה החופית, מוגדרת בחוק למניעת מפגעים סביבתיים – "כהגדורתה בחוק שימירת הסביבה החופית".

.147. זיהום מים, מוגדר בחוק למניעת מפגעים סביבתיים – "כהגדתו בחוק המים, התשי"ט - 1959" (להלן – חוק המים).

.148. זיהום על ידי פסולות, מוגדר בחוק למניעת מפגעים סביבתיים – כ "השלכה של חומר מוצק, מוצק בחלקו, נזול, או גז במיכל, במקום שלא נועד לכך על פי החוק. לעניין זה "השלכה" – לרבות זריקה, שפיכה, נטישה, השארה, או גרם לכלוך באוטן אחר.

.149. מפגע ריח, מוגדר בחוק למניעת מפגעים סביבתיים "כהגדתו בחוק למניעת מפגעים", תשכ"א – 1961.

.150. התובעים יטענו, שהנתבעת גורמה לזיהום מי ים, לפגיעה בסביבה החופית, לזיהום מים, לזיהום על ידי פסולת ולמפגע ריח, בגיןו לחוקים שפורטו לעיל, והכל כפי שיפורט להלן.

(ג) הנתבעת זיהמה את חיים ממוקור יבשתי

.151. החקיקה העיקרית הרלוונטיית לעניין זיהום החיים הינה החוק למניעת זיהום חיים ממוקורות יבשתיים, התשמ"ח – 1988 (להלן – החוק למניעת זיהום חיים).

.152. סעיף 2 לחוק למניעת זיהום חיים קובע –
"לא יטיל ולא יזרום אדם חיים פסולת או שפכים ממוקוד יבשתי, בין
במישרין ובין בעקביפין, אלא על פי היתר ובהתאם לתנאיו".

מעשה מוגדר בחוק "לראות מחדל".

.153. "פסולת", מוגדרת בחוק למניעת זיהום חיים – "חומר מכל סוג או צורה"
"שפכים" כ – "פסולת המורחkat בהזרמה, לרבות בזח ומוסקקים בתרכיף"
"ים" מוגדר – "הים התיכון, ים סוף וים המלח לרבות חופיהם עד
קו הימים המתוקפים"
"מקור יבשתי" מוגדר כ – "כל מקור ביבשה לרבות מיתקן ימי
קבוע".

.154 הנتابעת הזרימה במהלך השנים 2012 – 2016 ו- 2018 לים התיכון ובפרט לחוף הדולפינריום שבשטחה פסולות ושפכיים, כהגדורות בחוק למניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים (נספחים בי' עד ו), וכל זאת ללא שקיבלה (ואף לא הגישה בקשה) היתר הזרמה לים.

.155 צוין, כי לאיגוד ערים לביזוב גוש דן הפועל בשטחה של הנتابעת ניתן היתר חירום להזרמה לים של שפכים מעורבים במילוי גשם במידה והעדפים לא ניתנים להובלה במאספים בגלל חזרות מי גשם או בגלל כוורת הידראולי של מט"ש השפר"ן שבראשון לציון. הנتابעת, מכירה או שהייתה צריכה להכיר היתר זה, ואת חובתה, בדומה לאיגודן תשויות איכות הסביבה, לקבל היתר הזרמה למצבי חירום עקב עומס הידראולי גבוה שנגרם עם ממטריו הגשם.

העתק צילומי של היתר הזרמה לים שניין לאיגוד הערים מצורף ומסומן **בנספח ג'**.

.156 כפי שעולה מהיתר הזרמה שניין לאיגודן, קיימת חשיבות רבה בקבלת היתר הזרמה לים, בפרט במקרים של מקרים חירום, הן לגבי קביעת נקודות ההזרמה (בקרה של אגוזן – רק במקרה מוצאה הצנור הימי באורך של כ – 5 ק"מ ובעומק של 40 מטר באזורי תחנת הכח רדינג), הן לגבי אמות המידה להזרמה לים (בקרה של אגוזן – נאסר להזרמים מוצקים גסים בגודל מעל 6 מ"מ), הן לגבי החובה לבצע ניטור בכל פעע שמורמים לים שפכים המעורבים במילוי גשם והן לגבי חובת פרסום החיתר בעיתונות ותשלום היטל הזרמה.

.157 בדרך ואופן בו הזרמה הנتابעת לים שפכים מזוחמים ופסולת שזרמה עם מי הגשם, היא זיהמה את הים, ולא רק שמנעה מלקלל היתר הזרמה מותאים, אלא שמנעה גם מעלמוד בתנאים מינימליים וסבירים הנדרשים בעת הזרמה לים.

(1) הנتابעת גרמה לפגיעה בסביבה החופית

.158 על פי סעיף 1 לחוק שימרת הסביבה החופית, מטרות החוק הן :

- "(1) להגן על הסביבה החופית ואוצרות הטבע והמורשת שבת, לשיקם ולשמורם כמשמעות בעל ערכיים ייחודיים וכן למנוע ולכמצם במידת האפשר פגיעה בהם ;
- (2) לשמר את הסביבה החופית והחול החופי לתועלות ולהנאת הציבור, ולדורות הבאים ;

(3) לקבוע עקרונות וחבליות לניהול, לפיתוח ולשימוש בני קיימה של הסביבה החופשית".

.159. סעיף 4(א) לחוק שימירת הסביבה החופשית קובע:

"לא יבצע אדם פעולה המזהה או העוללה להוות פגיעה בסביבה החופשית אלא אם כן מתקיימים כל אלה:

(1) הוא פועל כשבידיו אישור, רישיון או היתר שנitin לו לפי כל דין, ובהתאם לתנאיו, ולענין עובודה או שימושם שלגביהם לא נדרש יותר לפי כל דין – הוא פועל בהתאם לתוכנית החלטה על המקרקעין;

(2) הפעולה המזהה או העוללה להוות פגיעה בסביבה החופשית נדרשה לצורךימוש האישור, הרישיון, החיתר או התכנית כאמור בפסקה (1), לפי העניין;

(3) הוא נקט את האמצעים שנקבעו, ככל שנקבעו, באישור, ברישויו, בהיתר או בתכנית כדי לצמצם את הפגיעה בסביבה החופשית ולשकם במידת האפשר את הסביבה החופשית ולהשיב את המצב לקדמותו".

– פגעה בסביבה החופשית מוגדרת כ –

"פעולה של אדם בסביבה החופשית, לרבות כל אחת מהפעולות המפורטים בפסקאות (1) עד (6) להלן, הגורמת לשינוי ניכר במהלך ההתפתחות הטבעית או בשימור של הסביבה החופשית:

(1) פגעה במערכות אקולוגיות המתקיימות בסביבה החופשית;
 (2) פגעה בטבלאות גידוד ומסלע, במערות ובמצוקים טבעיים, בדיניות חול ובאזורים שפק של נחלים, המצויים בסביבה החופשית;

(3) פגעה בכו המגע בין הים ליבשה ושינויו;
 (4) פגעה בזרימה ובתנועה הטבעית של החול החופשי ומיה הים;

(5) גריםת סיוכן או נזק לאזורי מחייה של מיני צומח או בעלי חיים ולבעלי חיים בסביבה החופשית;

(6) פגעה באטריות מורשת ועתיקות כהגדורותם בחוק העתיקות, הנמצאים בסביבה החופשית";

.161. התובעים יטענו, כי הנתבעת גרמה לפגעה ברורה וMOVE בENVIRONMENTAL POLLUTION.

.162 אין ספק, שבמידה והיה מתבקש מהמשרד להגנת הסביבה יותר להזרמת מי נגר מזוחמים, במידה והיה ניתן היגר כזה הרי שחלק מתנאיו היו מונעים את זיהום הסביבה החופית (וראו נספח כי – הזרמה ברדיינך רק בעומק הים).

(ה) הנקבעת זיהמה מקורה מים – חוק המים, התש"י"ט - 1959

.163 סעיף 20ב לחוק המים אוסר על זיהום מקורות מים –

(א) "חייב אדם להימנע מכל פעולה המזוהמת מים או עלולה לגרום לזיהום מים, במשרין או בעקיפין, מיד או לאחר זמן; ואין נפקא מינה אם היה מקורה המים מזוהם לפני אותה פעולה ואם לאו.

(ב) לא ישליק אדם ולא יזרם לתוך מקורה מים או בקרבתו חומרים נזולים, מוצקים או גזים, ולא ניח אוטם בו או בקרבתו".

.164 סעיף 20א לחוק המים מגדר zioniות מים כ –

"שינוי בתכונותיהם של מים שבמקורה מים מבחינה פיסיקלית, כימית, ארגנולפטית, ביולוגית, בקטריאולוגיה, רדיוакטיבית או אחרת, או שינוי הגורם שהמים יהיו מסוכנים לבリアות הציבור, או עלולים לפגוע בחיי או בצומח, או פחות ראויים למטרה אשר לה הם משמשים או נועד לשמש".

מקורה מים מגדר על פי סעיף 2 לחוק המים כ –

"מקורות המים לעניין חוק זה הם המעיינות, הנחלים, הנהרות, האגמים ושאר זרמים ומקווים של מים, בין עליים ובין תחתיים, בין טבעיים ובין מוסדרים או מותקנים, בין שהמים נובעים או זורמים או עומדים בהם תמיד או פרקי, לרבות מי ניקוז וממי שופכים".

.165 מהאמור יוצא, שמי הניקוז הם מקורה מים כהגדרתו בחוק המים. תכלית צנרת הניקוז העירונית, היא לקלוט את מי הנגים ולהזרם לנחלים ולרים על מנת לנקי את האזורי העירוני במהלך אירוזוי גשם. עם זאת, אין ולא הייתה מעולם הכוונה, שצנרת הניקוז העירוני תשמש כמוביל ישיר של מי גשם מזוחמים בפסולת עירונית הכלולת בעלי חיים – חלקם בעודם בחיים וחלקים פגרים, שמנים, וחפצים שונים לרבות שקיות, קריטונים, גROUTאות, בקבוקים וזרירים נוספים.

166. הזרמת פסולת בצרורת העירונית שבבעלתה ובחזקתה ושהייתה צריכה להיות גם תחת תפעולה השוטף של הנטבעת, מהוות באופן ישיר זיהום של מי הים.

167. יתר על כן, בערוב הפסולת השחורה שנפלטה מצרורת הניקוז העירונית בחוף וכיסוייה בחול נקי, מבלי לפנות את החול המזוהם, פעולה הנטבעת בגיןוד לחובות למניעת מפעים סביבתיים, המוטלות עליה על פי כל דין כדוגמת סעיף 20ב(א) לחוק מים - "להימנע מכל פעולה המזהמת מים או עללה לגרום לזיהום מים, במישרין או בעקיפין, מיד או לאחר זמן" – כאשר הזיהום שנוצר קבור בחוף ימשיך לחלחל למקורות המים ולמים, בין היתר, עקב גשמי גשמים נוספים.

(1) הנטבעת גרמה למפגע פסולת על פי חוק למניעת מפעים סביבתיים תביעות אזרחיות

168. מנשכים ב' עד ו', ומצהיר התובעים, עולה בבירור שהזרמת השפכים מהנקזים העירוניים של הנטבעת גרמה לזיהום בפסולת.

169. כך לדוגמה – הזרמו לים חומרים מוצקים ונזליים שנitinן לראותם בעין בלתי מזוינה. אין חולק על כך, כי צבע השפכים היה שחור, ושהשפכים שניצרו עקב ערבות של מי גשם ופסולת חכלו פסולת מזקה וווזלת ש עקב העדר ניקוי של צנרת הניקוז מעוד מועד, הווארה ואפילו ננטשה בצרורת הניקוז על ידי הנטבעת ובעקבות הגשמי שהגיעו נשפכה לים וגרמה לכלוך זיהום קיצוני לחוף הים ולמי הים.

(2) הנטבעת גרמה למפגע ריח על פי החוק למניעת מפעים, תשכ"א - 1961 סעיף 3 לחוק למניעת מפעים קבוע –

"לא יגרום אדם לריח חזק או בלתי סביר, מכל מקור שהוא, אם הוא מפרע, או עשוי להפריע, לאדם המ מצוי בקרבת מקום או לעוברים ושבים."

171. מנשכים ב' עד ו' ומצהיר התובעים עולה בבירור, שלא רק שהזרמת השפכים מצינור הניקוז העירוני גרמה למפגע ריח חזק ובלתי סביר, ולא רק שבאופן פוטנציאלי הייתה יכולה להיגרם הפרעה, אלא שהשפכים שהזרמו לים היו מסריכים ומצחניים וגרמו בפועל לאנשים בקרבת מקום ולעוברים ושבים למפגע ריח קיצוני חזק ובלתי סביר, ולתחותש גועל כללית מהמחוזה הנורא ומהחריחות המצתנים שלוו אותו.

(ה) הנتابעת גרמה למפגעים על פי פקודת בריאות העם, 1940

.172 חלק ו' לפקודת בריאות העם, 1940 (להלן – פקודת בריאות העם) קובע הוראות בדבר מפגעים. סעיף 53 לפקודת בריאות העם קובע:

"לצורך חלק זה של פקודה זאת רואים את הדברים דלקמן כmpegעים:
 (א) כל מקום או חלק הימנו שמבנהו או מצבו או אופן שימושו
 מזיקים לבריאות או מסכנים את הבריאות;
 (ב) כל רחוב, בריכה, מזחילה, חפירה, תעללה, אמת-מים,
 עירית-שופcin, בור, בית-כסא, בית-כבוד, משטנה, בור שופcin, ביב,
 תעלות ניקוז, בור-צואה, או בור-אפר, או בית קיבול לכל מיני אשפה
 ודומן שרים נודף או הנמצאים במצב כזה או במקום כזה שם
 מזיקים לבריאות או מסכנים את הבריאות;
 ...."
 ...."

.173 כפי שעולה מחוות דעתו של המומחה לשם (נספח ז'1), חזיהום שנפלט מצינורות
 הניקוז של הנتابעת עקב הגשם הראשון, מהוות מפגע תברואי חמור המשקן את הבריאות,
 מזיק לבריאות ומעלה חשש כבד לגרימות מגפות.

.174 לשם כתוב בסעיף 12 לחוות דעתו:
 "מקל וחומר ניתן לקבוע, שעצם הימצאותם של בעלי חיים,
 חיים או מתים, בשפכים שהוזרמו לחוף הים ולים, מהוות מפגע
 תברואי חמור ויזוהם חמור של מים, מי הים והסביבה החופית
 מהוות סכנה בריאותית".

.175 חמורה בפרט רשלנותה והתעלמותה של הנتابעת, המהווה את הרשות
 הסניתרית, מהמפגעים שהיא עצמה גרמה, לאור החובה שהוטלה עליה בפקודת בריאות
 העם להורות למי שגרם המפגע לדרש לסלק את המפגע:

"משמעותה הרשות הסניתרית המקומית כל ידיעה בעניין קיום
 מפגע, הרי אם הבהיר לה שקיים מפגע כזה או לפי תלונתו של
 ממונה על איכות הסביבה, מפקח או מפקח הגנת הסביבה, עליה
 למסור הודעה לאדם שע"י מעשטו, מחדלו או תרשאותו נוצר או
 נמשך המפגע, ואם אי אפשר למצאו את האדם זהה, תימסר
 הודעה למוחזק או לבעל המקום שבו נוצר המפגע ובה תדרוש
 ממנו לסלק את המפגע בתוך המועד המפורט בהודעה, ולהוציא
 לפועל אותן עבודות ולעשות אותן דברים שיהא צורך בכך לשם
 כך, ואם תמצא הרשות הסניתרית המקומית לרצוי, תפרט כל
 עבודה שיש להוציאה לפועל" (ס' 54(1)).

.176. ויתר על כן, פקודת בריאות חם קובעת את סמכותה של הנتابעת כרשות סניתרית להורות למי שגרם מפגע לעשות את כל הדושן למניעת הישנותו של המפגע גם אם המפגע סולק באותו הזמן:

"כן רשות הרשות הסניתרית המקומית, באזורה הودעה או בהודעה אחרת שתימסר לאותו מחזיק, בעל או אדם, לזרוש ממנו לעשות כל הדושן לשם מניעת הישנותו של המפגע, ואם תמצא לרצוי, תפרט כל עבודות שיש לעשותו לצורך זה, ואם סבורה הרשות הסניתרית המקומית כי המפגע עלול להישנות באותו המקום, יכולה היא למסור אותה הודעה גם אם סולק המפגע באותו זמן" (ס' 54(1)).

.177. בעניינו, אין חולק על כך שהנתבעת במשך שנים רבות לא פעולה כלל על מנת להפסיק את המפגעים, וגם כפעולה לכאורה על מנת להפסיק את המפגע לקראת חורף 2016, נקבע באמצעות דלים ולא מספקים, כפי שהובא בפני בית המשפט הנכבד, והיא לא מונעת פעם נוספת את הזיהום הקיצוני והחמור למי חיים ולסביבה החופפת.

(ט) עולות הרשלנות

.178. על פי סעיף 35 לפקודת הנזיקין -

"עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותו נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותו נסיבות, או שבמשליח יד פלוני לא השתמש במיזנונות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשר לפעול באותו משליח יד היה משתמש או נוקט באותו נסיבות – הרי זו התרשלות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותו נסיבות חובה שלא לנוהג כפי שהוא, הרי זו רשלנות, והגורם ברשលנותו נזק לולתו עושה עוללה".

.179. וסעיף 36 לפקודת הנזיקין מוסיף –

"החובה האמורה בסעיף 35 מוטלת כלפי כל אדם וככלפי בעל כל נכס, כל אימת שאדם סביר צריך היה באותו נסיבות לראות מרחש שהם עלולים במלחכם הרגיל של דברים להיפגע מעשה או ממחדר המפורשים באותו סעיף".

180. עולות הرسلנות מרכיבת שלושה יסודות: קיומ חובת זהירות, הפרת חובת זהירות וגרימה של נזק (ראו ע"א 145/80 וענין *נוועצה מקומית בית שמש*, פ"ז לו (1) 122, 113).
181. לעניין קיומה של חובת זהירות, אין חולק כי על הנتابעת כרשות מקומית חלה חובת זהירות הן מושגית והן קונקרטית למגוון מפגעים סבבתיים, לרבות זיהום מי הים, פגיעה בסביבה החופית, זיהום מים, זיהום פסולת, מפגע ריח כלפי התושבים המתגוררים בשטחה, אך גם כלפי תיירים ומבקרים הבאים לחוף תל אביב הידועים ביופיים ומשמשים מוקד משיכה לתיירות פנים וחוץ.
182. באופן ספציפי, הנتابעת צריכה בחובת זהירות מושגית וקונקרטית גם כלפי התובעים.
183. בעניין וענין נקבע כי קיומה של חובת זהירות מושגית וקונקרטית נקבע בהתאם ל מבחון הצפויות במסגרתו יש לבחון האם אדם סביר מסוגל לצפות את הנזקים שנגרמו.
184. לעניינו אין מחלוקת שהמפגעים הסבבתיים עקב השימוש הראשוני היו צפויים מראש. הדבר אירע בכך מספר רצוף של שנים,ndon בוועדות העירייה, בועדת הכנסת, כאשר העירייה מתעלמת פעמיחר פעמיחר מהוראות של הרשות ומפניות של עמותת צלול שמה מסטר שנים מתוועה מפני אירועים אלה וחומרתם.
185. לעניין הפרת חובת זהירות, הרי שאין כל ספק, כי האירועים נשוא תביעה זו המפורטים לעלה הינם פועל יוצא של התרשלות הנتابעת – בראש ובראשונה בכך שבמשך שנים נמנעה מלהشكיע את ההשעות הנדרשות בניקוי צנרת הניקוז ובאמצעים למניעת הגעת השפכים לחוף ולמי הים, בכך למן את זיהום החוף והים ואת חטיבת המתרחצים ותשוחים בחוף למי השפכים שזרמו ממערכת הניקוז העירונית.
186. עוד התרשלת הנتابעת, בכך שלמרות שהאירועים היו צפויים והיה ניתן לדעת על פי תחזיות מזג האוויר متى יגיע הגוף הראשון בכל שנה, הנتابעת לא התuireה בפני תושביה ובפני אורה מהארץ ומהעולם – הן בהודעות של מסרונים, בהצתת שלטים בחוף המזהירים מפני המפגעים זיהום, והן בהודעה במערכת הגברת באוצר החופים, או בהודעות בכלי תקשורת אחרים.
187. למרות שהייתה יכולה לדעת בקלות רבת מטי צפוי להיות הגוף הראשון בכל שנה הנتابעת גם לא העיצה פקחים, שימנעו כניסה אנשים לים בעת זרימת המים המזהמים מצינור הניקוז עירוני, ושיזהרו את העורבים והשבים מפני הסכנה המתרגשת לבוא. בנוסף הנتابעת לא פינה את החול המזוהם מהחוף, אלא כיסתה אותו בחול נוסף ובכך חוריפה את המפגעים שנגרמו.

לבסוף, במחדריה כי רבים, נמעה הנتابעת מלבקס ולקבל היתר הזרמה לים, כנדרש על פי חוק מניעת זיהום הים ממוקבות יבשתיים.

189. במקרה זה חל שלא כל שמצ' של ספק הכלל המזכיר על העברת חובת הראייה במקרים בהם "הדבר מעיד עד עצמו" כאמור בסעיף 41 לפקודת הנזיקין:

"בתובענה שהוגשה על נזק וחוכח בה כי לתובע לא הייתה ידיעה או לא הייתה לו יכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו ל蹶ה אשר הביא לידי הנזק, וכי הנזק נגרם על ידי נכס שלנתבע הייתה שליטה מלאה עליו, ונראה לבית המשפט סיירע המקורה שגרם לנזק מתישב יותר עם המסקנה שהוגשה נקט זהירות סבירה – על הנتابע הראייה מאשר עם המסקנה שהוגשה נקט זהירות סבירה – שלא הייתה תולעת שיחוב עליה".

190. נוסף לכך, חל בעניינו גם סעיף 38 לפקודת הנזיקין בנוגע להעברת חובת הראייה על הנتابעת במקרה של רשלנות לגבי דברים מסוימים –

"בתובענה שהוגשה על נזק וחוכח בה שהנזק נגרם על ידי דבר מסוון, לפחות אש או חיה, או על ידי שנמלט דבר העולול לאירוע נזק בהימלטו, וכי הנتابע היה בעל של הדבר או ממונה עליו או תופש הנכס שמתוכו נמלט הדבר – על הנتابע הראייה שלא הייתה לגבי הדבר המשוכן או הנמלט התרשלות שיחוב עליה".

191. שלושה הם התנאים להתקיימות הכלל הקבוע בס' 41 לפקודת הנזיקין: הראשון – לתובע לא הייתה ידיעה או לא הייתה לו יכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו ל蹶ה אשר הביא לנזק; השני – הנזק נגרם על ידי נכס שלנתבע הייתה שליטה מלאה עליו; השלישי – כי נראה לבית המשפט כי סיירע המקורה שגרם לנזק מתישב יותר עם המסקנה שהנתבע לא נקט זהירות סבירה מאשר עם המסקנה שהוגשה נקט זהירות סבירה.

192. לעניין החלתו של ס' 41 לפקודת הנזיקין מוטל נטול השכנוע לקיום של שלושת התנאים המctrברים הניל על כתפיים של התובעים.

193. במקרה דנן – מתקיימים כל שלושת התנאים הנדרשים על מנת להעביר את נטול החוכחה לכתיי הנتابעת: ראשית – לתובעים אין ולא יכולה להיות ידיעה לגבי הנסיבות שהביאו לנזק. בעוד שההתובעים מבינים שקיים קשר בין רידת מטרים לבין פלייטת זיהום מצינור הניקוז העירוני, הנסיבות המסוימות של האירוע כגון – מהם החומריים המתרכזים ומctrברים במערכת הניקוז העירונית, מהן הפעולות השוטפות

של התחזקה אם יש אפשרות המבוצעת לארך השנה במערכת הניקוז העירונית, האם נקבעו אמצעים למניעת הזיהום ואם כן מהם – אינם בידיעתם של התובעים. שניית, צינור הניקוז העירוני, כמו גם חוף הים בשליטתה של הנتابעת. בכך לדוגמא, במידה ווחלט על סגירת חוף הרחצה עקב זיהום או עקב תנאי ים קשים, כפי שקרה בעבר, ביכולתה של הנتابעת להורות למתרחצים לצאת מהמים, לפנות אנשים מהמים ומהחופים ולנקוט באמצעים הנדרשים לדעתה בחוף הים. ושלישית, לאור החזרתיות והעקביות של אירועי הזיהום בחוף הדולפינריום, אירועי הזיהום שגרמו לנזק מתיישבים יותר עם המסקנה שהנتابעת לא נקטה זהירות סבירה מאשר עם המסקנה שהיא נקטה זהירות סבירה.

לסיכום: הנتابעת עוללה ברשנות, כMOVEDה בסעיף 35 לפקודת הנזקון. מעשה ומחדליה של הנتابעת, כפי שמצוירים בהרבה לעיל, מקיימים עילת וביעה כנגדה בגין עוולת הרשות, כMOVEDה בסעיף 35 לפקודת הנזקון:

- א) אין כל ספק שקיימות חובת זהירות מושגית וחובת זהירות קונקרטית בין הנتابעת לבין התובעים;
- ב) בעולותיה ואו במחדליה המתווארים לעיל, הפרה הנتابעת את חובת הזהירות שהיא חייבת כלפי התובעים;
- ג) לתובעים ולקבוצות כולן נגרמו נזקים ממוניים ולא ממוניים עקב המפגעים, תוך פגעה בזכות הנאה מהטבע – הסביבה החופשית והים, פגעה ביכולת למשש את תרבות הבילוי בחוף הים, ביכולת לחוש את הטבע גם באזורי אורבניים, בספורט ובנופש ופגעה בדמות חוסר בטחון, חוסר אוניות, חוסר נוחות, עוגמת נש, תחושות גועל ופגיעה באוטונומיה של הרצון.
- ד) יצוין בהקשר זה, כי הפסיכה הרחيبة את גדרי המושג "נזק" והכילה בו את כל סוגי הנזק, בין פיסי ובין שאינו פיסי, בין ממוני ובין שאינו ממוני. ראו: ע"א 1081/00 **אבנעל חברה לתפוצה בע"מ נ' מדינת ישראל**, פ"ד נט(5) 193.
- ה) קרות הנזק לתובעים היה לכל הפחות, בגדיר "התהשרות צפוייה" עקב מחדליה של הנتابעת. קימת זיקה מהותית וישראל בין דרך התנהלות הנتابעת לבין הנזק שנגרם לתובעים. מעשה של הנتابעת הינס בגדר הסיבה – ולכל הפחות אחת מהנסיבות – ל��רות הנזק, שבא לאורח טבעי ובמהלכם הריגיל של הדברים.

(ג) עוולת הפרת חובה חוקתית

על פי סעיף 63 לפקודת הנזקון לעוולת הפרת חובה חוקתית חמשה יסודות:

(ראה פס"ד ועקבינו עמ' 139):

- (א) קיום חובה חמוטלת על המזיק מכוח חיקוק;
- (ב) החיקוק נועד לטובתו של הנזק;
- (ג) המזיק הפר את החובה חמוטלת עליו;

- (ד) החרפה גרמה לנזק נזק ;
 (ה) הנזק אשר נגרם הוא מטוגן הנזקים אליו נקבען החיקוק ;

196. מניותוח יסודות העולה עליה כי מתקיים כל היסודות הנדרשים להוכחת עוללת הפרת חובות חוקה :

א. קיומן וחובות

בכך שגרמה ו/או אפשרה במחדרה למפגעים השביבתיים להתרחש, הנקבעת הפרה את הוראות החוק הבאות :

- (א) זיהום הים - חוק למניעת זיהום הים מקורות יבשתיים, התשנ"ח – 1988 ;
- (ב) פגעה בסביבה החופית - חוק שמירת הסביבה החופית, תשס"ד – 2004 ;
- (ג) זיהום מקור מים - חוק המים, תשי"ט – 1959 ;
- (ד) מפגע ריח - חוק למניעת מפגעים סביבתיים, תשכ"א – 1961 ;
- (ה) זיהום בפסולת – על פי החוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחות), תשנ"ב – 1992 ;
- (ו) זיהום הים והחופי לפי סעיף 13 לחוק עוזր לתל אביב – יפו (הסדרת מקומות רוחצה), התשכ"ז – 1966 ;
- (ז) גרים מפגעים לפי סעיף 53(א) ו- 53(ב) לפקודת בריאות העם, 1940 ;

ב. חיקוק נועד לטוביתו של הנזוק – בנווגע להיווטו של חיקוק כזה שנועד לטוביתו הנזוק נקבע בעניין ועקבן כי "חיקוק בא לטוביתו או להגנתו של אחר אם אותו חיקוק קובע נורמות ורמות התנהגות אשר נועד להגן על האינטרסים של הפרט" (שם בעמ' 141).

ביחס לשמרה על האדם ועל הסביבה, אין ספק שדברי החקיקה שצויינו נועד להגן על האדם ועל הסביבה.

ג. המזijk הפר את החובה המורטלה עליון – על הנקבעת מוטלת חובה טפכיפית שלא לגרום למפגעים ובכלל זה שלא לזhom את הים ולהימנע מלזהרים לים ללא היתר ובהתאם לתנאיו. הנקבעת הפרה חובה זו, כפי שגם הפרה את שאר חובות הזהירות המוטלות עליה.

ד. החרפה גרמה לנזוק נזק – לאור ההזרמות החוזרות והנסנות של מי הגשמים המזוהמים לחוף הדולפינריום, לאור הזיהום הקשה שגורם למפגעים, נגרם נזק הן לתובעים ולקבוצת אנשים שבאו במגע עם החומרים המזוהמים, כאשר שחוו בהם או שחו בחוף בזמן ההזרמות, הן לתובעים ולקבוצה של אנשים שהיו

עדים לאירוע זהירותם – באופן בלתי אמצעי כאשר רואו במו עיניהם את הזיהום והן לקבוצה של אנשים אשר ראו או שמעו על המפגעים דרך אמצעי התקשורות/ אינטרנט – ובכך נגרמו להם עוגמת נש וגעול מחופי בתל אביב עד כדי הימנעות מלאה הגיעו לחופי הים בתקופות מסוימות של השנה לאורך שנים רבות.

ה. **הנזק אשר נגרם הוא מסווג הנזקים אליהם נקבעו החיקוק** – בכל הנוגע לחוקים הנוגעים להגנת הסביבה, כגון למניעת מפגעי זיהום ואו ריח, הרי שמניעת הזיהומים היא עיקר תכליתו של כל חוק. נזקים אלו נגרמו עקב מחדלי הנטבعت וכיים קשר סיבתי ישיר בין הזיהום שנגרם לבין הפגיעה באוטונומיה והפגיעה בנוחות האנשים והרגשת עוגמת הנש וגעול שנגרמה להם.

(יא) הנזק

(יא) נזק עקב המפגעים הסביבתיים

197. לעניינו, לא צריכה להיות מחלוקת על כך ששפכים זרמו מצינורות ניקוז שנמצאים בבעלותה ובחזקתה של הנטבעת וכי לתובעים אין ולא הייתה כל יכולת לדעת בדבר המפגעים שנגרמו כתוצאה מהזרמות דלעיל.

198. לעניין יסוד הנזק לתובעים ולקבוצה הראשונה, הרי שנגרמו פגעה באוטונומיה של הפרט, אבדן של נוחות, עוגמת נש, גועל ופגיעה ברוחה גופנית עקב החשש, הפחד והחרדה מהגעה לחוף הים והיחספות למראות הדוחים של חוף הים והם המזוהמים כפי שהשתקפו מהפרסומים בתקשורת/ אינטרנט, באופן שפגע בהם ולא אפשר להם לקיים את שגרת יום ולהגיע לקבל את חווית חוף הים לצרכים של ספורט, התרגשות, מפגשים חברתיים, שכולם מפלט מהעיר הסואנט.

199. לעניין יסוד הנזק לתובעים ולקבוצה השנייה, הרי שנגרמו פגעה בבריאות, פגעה באוטונומיה של הפרט, אובדן של נוחות, עוגמת נש, גועל ופגיעה ברוחה גופנית, כתוצאה מהיחספות פיזית לא רצונית לשפכים מזוהמים ולמפגעים הסביבתיים.

200. חיוב הנטבעת בפיצוי עליה בקנה אחד עם עקרון "המזהם משלם" שהוכר בחקיקה הישראלית (חוק הגנת הסביבה (המזהם משלם) (תיקוני חקיקה), תשס"ח – 2008).

(יא2) נזקים בלתי ממוניים הוכרו בפסקה לבני תביעה

201. סעיף 2 לפકודת הנזקין מגדיר נזק באופן רחב כ-

"**אבדון חיים, אבדון נכס, נוחות, רוחחה גופנית או שם טוב, או חיסור מהם וכל אבדון או חיסור כיווצאים בהלה.**"

202. בנוסף על הוראת החוק כאמור הרי שנזקים בלתי ממוניים כמפורט בתביעה דן הוכרו כראויים להיתבע בתביעה ייצוגית גם בפסק דין של ביהם"ש העליון בע"א 1338/97 **תנווה מרכו לשיווק תוכנות חקלאלית לישראל בע"מ ני תופיק ואבי פ"ד נז(4) 673** (להלן עניין תנווה) (פסקה 11 לפסק דין של כב' השופטת נאור) :

"**החדרת תוספת של סיליקון לחלב בניגוד לתקן היה פגעה באוטונומיה של הפרט..... אינני סבורה שעליינו לקבוע כי רק נזק ממוני יכול להוכיח התביעה ייצוגית. לתובע נגרם לכואורה נזק לא ממוני שאינו עניין של מה בכך, וזה בכך כדי להכשיר את תביעתו בתביעה ייצוגית.**"

203. בפסק דין של ביהם"ש העליון בע"א 243/83 **עיריית ירושלים ני אל גורדון פ"ד לט (1) 113** נאמרו הדברים הבאים בהקשר להגדרת נזק (בעמ' 140) :

"**הגדירה זו רחבה היה חן לעניין הפגיעות הנזכרות ברישא והן לעניין אלה הנזכרות בסיפה ..... היא כוללת את כל סוג הנזק, בין פיזי ובין שאינו פיזי, בין ממוני ובין שאינו ממוני. בסיסו ההגדירה עומדת המציגות המוחשית. היא משתרעת חן על נזק פיזי וחן על נזק כספי; חן על פגעה בתחרשות גופניות ונוחות, שיש להן ביוטוי פיזי, וחן על פגעה בתחרשות גופניות ונוחות, שיש להן ביוטוי פיזי. לא היה מקום, על-כן, מבחינות היקפו של המושג "נזק", שלא לכלול בחובו שלילת נוחות גופנית, סבל נפשי ופחד, שאין להם ביוטוי פיזי.**"

204. סעיף 20(ה) לחוק תובענות ייצוגיות קובע במפורש כי אין מניעה ל Tobuo בתביעה ייצוגית פיזוי בגין נזק שאינו ממוני –

"**בית המשפט לא יפסוק בתביעה ייצוגית פיזויים ללא הוכחת נזק, למעט בתביעה כמפורט בפרט 9 בתויפת השניה, ואולם אין באמור כדי למנוע פסיקת פיזויים בשל נזק שאינו נזק ממוני.**"

205. במקרה הנדון, לתובעים ולקבוצות אותן הם מבקשים ליתג' נגרמו באופן קיצוני ביותר אבדן רוחה ואבדן נוחות, עד כדי תחושות של גועל וקבס שליו אותן עוד זמן רב לאחר המראות הקשים שראו במישרין או שמעו עליהם או רואו אותן באמצעות התקשורת, ומנו מכם הגיעו לחוף חיים שמא יחורו על עצם מפגעים, מראות וריחות אלה. בפרט נכון הדבר, לאור העובדה שמטופים אלו נגרמים על ידי התובעת שנה לאחר סיבתי ששמעו על קיומו יחוור פעמי' נוספת עת הגיעו הם לחוף חיים ובשל כך מנו מלהגיע לחוף.

206. הפגיעה באוטונומיה של הפרט והכרה כבת פיצוי בהקשרים שונים ראה למשל ע"א 2871/93 *מיאסה עלי דעקה נ' בית חולים רומל Tak-Ul 574(3)* בקשר של ביצוע הליך רפואי ללא הסכמה ובעניין תנובה. בהקשר של פגיעה ביכולת להחליט מה להכניס לגופו של אדם בעניין דעקה כאמור הדברים הבאים באשר לראש נזק זה (עמ' - 578 : 577)

"השאלת הרשותה אשר יש להתייחס אליה בעניין זה היא, אם הנזק הכרוך בפגיעה בכבודה של המעררת ובאוטונומיה שלה הוא "נזק" כמובנו בפקודת הנזיקין [נוסח חדש]. לדעתינו, יש להשיב לשאלת זו בחוב. המונח "נזק" מוגדר בסעיף 2 לפకודת הנזיקין [נוסח חדש]. הגדרה זו היא רחבה, ומתיחסת ל: "אבדן חיים, אבדן נכס, נוחות, רוחה גופנית או שם-טוב, או חיסור מהם, וכל אבדן או חיסור היוצרים בהלה".

במסגרת הגדרה זו, ניתנה הגנה לאינטראסים בלתי מוחשיים רבים. כך, ניתן פיצוי בגין נזק לארכשי - למשל, כאב וסלול - הכרוך בנזק גוף שנגרם לנזיקון. נוכח רוחבה הניכר של הגדרה זו, נפסק כי פגעה בעНОות גופנית, סבל ופחד, גם אם אין להם כל ביוטי פיזי, וגם אם אין הם מתלוווים לפגיעה פיזית כלשהי, עשויים להוות נזק בר-פיצויי לנזיקון (ע"א 243/83 *עיריית ירושלים נ' גורדון*, בעמ' 139). על-פי גישה זו, מגנה פקודת הנזיקין [נוסח חדש] גם "...על האינטרס של הנזוק בנפשו, בנוחותו ובאורתו" (שם, בעמ' 141). לפיכך, נקבע כי למי שהוטרד כתוצאה מהליך פלילי אשר נבע כתוצאה מנקייה רשלנית של הлик פלילי מוטעה כנגדו, עומדת זכות לפיצוי בגין פגעה זו כלפי הרשות התובעת (שם).

בשורה של פסקי-דין שניינו לאחר אותה פרשה, החלו בת-המשפט בדרך דומה ופסקו פיצויים בגין פגעות באינטראסים לא מוחשיים של תובעים בנזיקון. כך נקבע כי הנזק המoralי ועוגמת הנפש שנגרמו לבעל זכות יוצרים עקב הפרת זכויות, הינו נזק בר-פיצויי (ראו פסק-דינו

שליה משנה לנשיא השופט שי לוין, בע"א 4500/90 הרש��ו נ' אורהון, בעמ' 432). כך נפסק גם לגבי הפגיעה בכבודו ובחירותו של אדם, הטבעה בעצם אשפוזו בכפייה ושלא כדי בית חולים לחולי נפש (פסק-דיןה של השופטת נתניהו בע"א 558/84 קרמל נ' מדינת ישראל להלן - עניין קרמלי [22], בעמ' 772). באופן דומה, נקבע כי הסבל שנגרם לאישה, הטבע בעצם העובדה שבולה גירש אותה בעל כורחה, מהו זה נזק בר-פיצוי (ראו פסק-דין של השופט גולדברג בע"א 1730/92 מטרואה נ' מצראות, בפסקה 9 לפסק-דין).

207. דברים דומים באשר לזכות לאוטונומיה נאמרו ע"י כב' השופטת נאור בעניין תנוובת בעמ' 682:

"הטעיה בדבר תכולת החלב במקרה זה היא לכואורה בוגדר פגיעה באוטונומיה של הפרט. אנו עוסקים במוצר מזון. זכותם של צרכנים היא לקבוע מה יכנסו לפיהם ולגופם ומה ימנעו. מי שרצה למשל לצורך רק מזון כשר, ויסתבר לו בדיעד שמזון שהזג תוך הטעיה אינו כזה, יחווש תחושת גועל ופגיעה באוטונומיה שלו. כך יחווש גם מי שצורך רק מזון אורגני, והותבר לו בדיעד שמזון שפורסם כמזון אורגני אינו כזה. מי שמקבש לknות חלב דל שומן דוקא לא יסכך עם כך שימכוו לו תוך הטעיה חלב שבו שיעור השומן גבוה, ולהפוך. בכל המקרים הללו ובמקרים רבים אחרים שניתן להעלות על הדעת, ישנה פגעה באוטונומיה של הפרט, אף שאין עמה נזק גופ או סכנה ממשית לנזק גופ. לכל צורך וצרך העדפות בנוגע למזונותיו, העדפות המבטיות לעיתים את האידיאולוגיה שהוא מאמין בה בדרך החיים נכונים או בריאים. אכן, זה שאינו שומר כשרות יכול לומר לשומר הchersות: מה קורת אם אכלת מזון שאינו כשר; לא נרים לך כל נזק. לא זו השקפתו של מי שמקבש לשומר על כשרות או לאכול רק מזון אורגני או מזון דל שומני".

208. בעניינו קיימת פגעה חמורה באוטונומיה של הפרט המוצאת ביטוי בהחשות לא רצונית למי הים/ מים/ חוף/ ריח המזוהמים. כפי שקיימת לצרכן הזכות לאוטונומיה בדבר מה שיוכנס לפיו, כך יש גם לכל אדם זכות לאוטונומיה בדבר ריח רע הנישא באוויר אותו הוא יושם או מים עימים הוא בא במגע. פגעה בזכות יסודית זו דין לאזכות את הנגע בפיצוי כספי על ידי גורם המגע. כך גם בכל הקשרו לפגיעה באפשרות ההגעה לים ולחופיו בשל תחשות החודה, הגועל וועגמת הנפש שנגרמו לכל מי ששמע או שראה בכל התקשרות על המגעים.

ד. הגדרת הקבוצות, קביעת הפיצוי וחלוקתו וסעדים נוספים

.209 לאור האמור לעיל, يتבקש בית המשפט הנכבד להגדיר את הקבוצות שבסמו מוגשת תביעה זו:

הקבוצה הראשונה – תושבי תל אביב – יפו שנמנעו מהגיע לחופי הים בתל אביב ולחוף הדולפינריום בפרט לאחר ששמעו או שנווע להם מכלי התקשות על הזיהום הקשה והפגעים הסביבתיים שמקורם במאי הגשמי שזרמו מערכת התיעול של הנטבעת בכל אחת מהשנים 2012 – 2016.

וידוע – חופי הים של תל אביב אינם שייכים רק לתושבי העיר. כל אחד ואחת מבין הציבור הבאים לחופי תל אביב – יפו זכאים ליהנות מים ומוחוף ללא המפגעים המתוירים בתביעה. למרות האמור אופן חישוב מספר החברים בקבוצה נעשה, למען הזיהירות בחישוב שמנני, בהתאם לנזונים ולפרנסומים של הנטבעת עצמה כמתואר להלן:

על פי פרסומם של עיריית תל אביב – יפו, נכון לשנת 2014 על פי הלמ"ס היו בתל אביב יפו 426,140 תושבים.
העתק צילומי של פרסומם הנתבעת בנוגע למספר תושביה מצורף ומסומן **בנספח כדו'.**

על פי הערכה, לפחות 30% מההתושבים (127,842 תושבים) נחשפו בכלל אחת מהשנים 2012 – 2016 לכתבות בתקשות הכתובה והמשודרת בנוגע לזיהום החופים והים ובפרט באזורי חוף הדולפינריום כתוצאה מהגשם הראשון, ובנקיטת משנה זהירות – לפחות 10% מכל התושבים ששמעו על אירוע זיהום אלה (כ – 12,784 תושבים בכלל שנה שතם, כ – 3% מכל התושבים) נמנעו מהגיע לחוף הים ואו לעסוק בפעילויות ביילוי או פעילות ספורטיבי בחוף הים או מי הים בתקופה של מספר ימים לאחר כל אחד מהפרנסומים במצטבר במשך כל חמשת השנים 2012 – 2016.

סה"כ תושבי תל אביב בקבוצה הראשונה – 12,784 תושבים כפול חמיש שנים – סה"כ 63,920 אנשים.

הקבוצה השנייה – רוחצים, גולשים, עסקים בספורטימי, עסקים בספורט בחוף, מבקרים, נופשים, רוכבי אופניים ומלחים בקביעות בחוף הדולפינריום שראו או שנחשפו בוגופט לזיהום הקשה ולפגעים

הסבירתיים שנגמרו לים ולטביה החופית שמקורם במים הגשימים שזרמו ממערכת התיעול של הנתבעת בכלל אחת מהשנים 2016 – 2018.

על פי הערכה - באזורי חוף הדולפינרים, בכל שנה, באירועי הזיהום המתוירים נחשפו בראייה, במגע, או בהרחה כ - 500 אנשים בהםם רוחצים, גולשים, עוסקים בספורט ימי, רוכבי אופניים, מבקרים, נופשים ומלחים. הקבוצה כוללת גם את מי שהוחים בקביעות ומוציאים בקביעות בחוף, וכן נחשפו לכל אירועי הזיהום משך השנים 2012 – 2018.

לפיכך הקבוצה השנייה תחשוב באופן הבא -
500 אנשים שנחשפו לאירועי הזיהום מדי שנה במשך 6 שנים – סה"כ 3,000 אנשים ;

סה"כ 3,000 אנשים בכלל שתי אירועי הזיהום בין השנים 2012 – 2018.

210. סעיף 20(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי ישנה אפשרות שהפיוצי לכל אחד מהחברים בקבוצת התובעים יהיה פיצוי אינדיבידואלי.

211. סעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות (כפי שתוקן בתיקון מס' 10 מיום 27.7.16) קובע כי –

”(א) מצא בית המשפט כי פיצוי כספי לחבריו הקבוצה, כולל או חלקם, איינו מעשי בנסיבות העניין, בין משום שלא ניתן להזותם ולבצע את התשלומים בעלות סבירה ובין מסיבה אחרת, רשאי הוא להוראות על מנת כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולל או חלקה, או לטובת הציבור, כפי שיימצא לנוכח בנסיבות העניין;
(ב) חוראה בית המשפט על מנת סעד כספי לטובת הציבור, יורה על העברת הכספיים המועדים לכך לקрон שהוקמה מכוח סעיף 27; בית המשפט ייעד את הכספיים לתחומי הלקוח לנושא התובענה הייצוגית שהוגשה; נוכח בית המשפט כי העברת הכספיים לתחומי קרוב כאמור אינה מתאפשרת בנסיבות העניין, רשאי הוא להוראות כי הכספיים ייעדו לתחומי אחר, הלקוח בכלל האפשר לנושא התובענה.”.

212. פסיקה של סעד לטובת הציבור הוכרה בעניין תובעה, ראו פסק דין של כבוד השופטת נאור (עמ' 687) :

”שאלת הסעד ושאלת הגדרתנה של ה”קבוצה” הן שאלות שיש בינהן, כפי שנראה, קשר גומלין הדוק. בית-המשפט עמד בצדק

על כך שאינו דרכם של צרכנים לשמר קבלות בגין רכישת הלב, ויהיה קושי במשפט עצמו בתחום ראיות בידי תובעים פוטנציאליים. נראה לי כי פתרון אפשרי לקשיizia בחני הكبוצה, שסביר שאכן יתעורר, הוא שיקבע פיצוי לטובת הקבוצה או לטובת הציבור.....**לבית-המשפט סמכות רוחבה לקבע את הסעודה, ומזהה היא שוגם בתביעות לפי חוק הגנת הצרכן ניתן לקבוע סעד לטובת הציבור או סעד לטובת הקבוצה.**

213. בהתיחס למקרה דומה העוסק בזכותו החופי הרצליה, שם אושרה בקשה בסכום של 3,000 ₪ לאיש ((ראו תי'צ 13-03-29117 זב יעקובוביץ נ' מי הרצליה בע"מ, פורסם בנבו ביום 29.2.16) שיעור הנזק המוערך לקבוצות הוא כדלקמן: קבוצה ראשונה - תושבי תל אביב-יפו שנמנעו מהגעה לחופי תל אביב עקב הידיעות על הזיהום החיריג – 1,000 ₪ לאיש. קבוצה שנייה – האנשים שנחשפו לויהום עצמו, ושחו בחוף או במים במהלך כל אחד מAIROURI הזיהום – 3,000 ₪ לאיש.

הקבוצה	מספר החברים בקבוצה	פיקוח האישי המבוקש בש"ח	סה"כ בש"ח
ראשונה – תושבי תל אביב	63,920	1,000	63,920,000
שנייה – אנשים שנחשפו לויהום	3,000	3,000	9,000,000
סה"כ הנזק – 72,920,000 ₪			

214. למען הצגת התמונה השלמה בפני בית המשפט הנכבד, הרי שייאמר שבעניין דב יעקובוביץ נ' מי הרצליה בע"מ קיבל בית המשפט ביום 27.12.2017 הסכם פשרה לפיו תשקיע עיריית הרצליה סך של 6,000,000 ₪ בשלושה פרויקטים סביבתיים לטובת הציבור – סכום המהווה יותר מ- 20% מסכום התגובה המקורית זוatta, בעוד שבסמקרה הרצליה היה מדובר בזכותו ממוקור אחד של תקללה, ולא על זיהומים חוזרים ונשנים שהזרו על עצם משך שנים רבים, כמתואר בתביעה זו.

215. את החישוב הכלול של הפיצוי לחבריו הקבוצה ניתן לעשות באמצעות כלים סטטיסטיים או בדרך של אומדנה, כפי שנקבע בבית המשפט העליון בע"א 345/03 **לייכרט נ' יורשי המנוח משה שמש** (ס' 67 לפסק הדין):

"סיכום של דברים עד כה, עקרונית ניתן לקבוע את הנזק בתובענות ייצוגיות בדרכם שנות אשר מיושמת בקשה רחבה של מฉบים. מן הצד האחד עומדת, בנסיבות מסוימת, דרך הוכח הקבועה בסעיף 20(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות ותקנות ניירות ערך, לפיה מוכח הנזק באמצעות הגשת תצהירים על-ידי כל אחד מחברי הקבוצה. דרכי הוכח נוספות, אשר קרובות במידהן להליך האינדיידואלי, מבוססות על קביעת נזקו של כל אחד מחברי הקבוצה אך זאת, ללא ניהול הליך מפורט של הגשת תצהירים, אלא באמצעות חישוב כללי המבוסס על נתונים עובדיים שאיןים שניים במחלוקת או ניתנים להוכחה פשוטה. ניתן, כמובן, לשלב בין שתי הדרכים, על-ידי התוויות נסחה כללית שתוישם, לגבי כל אחד מיחדי הקבוצה, על-פי הנתונים המוחדים הנוגעים לו. מן העבר الآخر, קיימות דרכים נוספות לקביעת הפיצוי, המבוססות על קביעת סכום הנזק הכלל שנגרם לקבוצה כולה באמצעות שיטות שפורטו לעיל. לבסוף, במקרים בהם לא ניתן לחשב את הנזק (אך שאין חולק כי גורם), קיימת אפשרות לקבוע את סכום הפיצוי גם על דרך האומדן".

216. ככל שיוחלט שלא להעביר את הפיצוי במשרין לכל אחד מחברי הקבוצות, בהתאם לסעיף 20(א)(2-1) לחוק תובענות ייצוגיות יתבקש בית המשפט הנכבד להורות על העברת פיצוי בסכום כולל לחבריו הקבוצות וככל שתටו יתרה להורות על העברת רקון שהוקמה מכח סעיף 27א לחוק תובענות ייצוגיות ובאמור בסעיף 20(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות, ולחלוףן להעביר את הפיצוי כולם רקון, בכדי ליעד את הכספיים לתחומי הקרוב לנושא התביעה.

217. תביעה זו עוסקת בעולות נזיקות שבוצעו על ידי הנتابעת בקשר עם מפגעים סביבתיים כאמור בפריט 6 לתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות. לאור ההישנות של מפגעי הזיהום הקשיים שנגרמו מערכות התיעול והניקוז של הנتابעת, מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את הנتابעת לא רק בפיצוי בגין הנזקים שכבר נגרמו אלא גם במניעה של מפגעים סביבתיים עתידיים.

218. משכך, מתבקש בית המשפט הנכבד, ליתן לנتابעת ציווי על פי סעיפים 71 - 72 לפકודת הנזיקין [נוסח חדש] שחייב אותה להתקין את הטכנולוגיות המתאימות ואו לנקט בכל הצעדים הנדרשים ואו להימנע מלשות צעדים והכל על מנת למנוע הישנות המפגעים והזיהומים המתוארים בתביעה זו.

219. צו עשה ניתן לביצועו תוך עלי האמור בדינויים שנעשו במסגרת עירית תל אביב-יפו עצמה כמתואר בפרוטוקולים וצורפו לתביעה והוא לאור האמור בחומר דעת המומחה שצורפה כנספה ז.

ה. התייחסות לתשובה הנتابעת

.220. למורתה הנتابעת דוחתה עד לבלי קץ את הגשת מועד הגשת תשובתה, הרי שבין השיטין עלו מפה טענות – הן בפני בית המשפט והן לגבי ניסיונות הפניה המוקדמת שלצער התובעים העלו חרס.

.221. לפיכך, כבר בכתב תביעה זה, התובעים יגיבו באופן כללי ובקרה על טענות הנتابעת, והכל תוך שמירת זכותם להוסיף ולהציג ולחשלים את טיעונם ככל שיידרש במהלך ההליך המשפטי.

.222. בבקשת לסייע על הסף שהוגשה על ידי הנتابעת ביום 19.7.17 כנדג בקשה האישור המקורי (נספח א'8) הועלו על רדה הטענות הבאות:

א) הבקשת הוגשה בהתאם לפרט לתוספת השנייה, שהינה רשיימה סגורה, ואין אפשרות להגיש תובענה **יצוגית בעילות הנוגעת לעוילות חופים, קביעת מקום או סגירות ופתחת חופי רחצה**; לנבי טענה זו:

(1) פעילות המבצעות לשם מניעת זיהום הסביבה הן פעילותות רלוונטיות בכל הנוגע לפרט הרלוונטי בתוספת השנייה שעוסק ב"קשר" למפגעים טביבתיים. כך נכוון בຄלים של הדברים, וכך נכוון גם במקרה זה העוסק במפגעים קיצוניים וחיריפים של חיים וחוויה.

(2) המפגעים הטביבתיים המذكورون מתמכדים על פני שנים רבות והנתבעת לא פעלת באופן נמרץ, עיליל ואפקטיבי על מנת להפסיק את התופעות ולמנוע אותן.

(3) מאחר שחל בלבול בין הרקע של הדברים והיקפת כפי שנדרש להבנת הסיבות והנסיבות למפגעים, בין עילות התביעה, הנتابעת מופנית לרשותן לעילות התביעה (סעיף פרק ג' לتبיעה זו) – אין בעילות המפורטים אף אחת מהuilות המצוינות על ידי הנتابעת.

ב) התובעים מתעלמים מזאת לצורך לבסס את טענותיהם בראיות ובעובדות ומסתמכים על כתבות מאורי אינטראקט. לנבי טענה זו:

טענה זו אינה נכון – הן בתביעה הקודמת והן בתביעה הנוכחית, הובאו תצהירים של התובעים המעידים ממוקר ראשון על המפגעים הטביבתיים והנוק שנגרם להם כתוצאה מכן. לשם הנוחות – מופנה בית המשפט הנכבד לסעיף 42 לتبיעה זו.

בתשובת הביניים לפניה המוקדמת (נספח א'17) טענה הנتابעת את הטענות הבאות:

ג) הפניה המוקדמת נשלחה על ידי התובעים על מנת לצאת ידי חובה בלבד ומתבקש בה בשורות ספורות התייחסות לכתב הבקשה לאישור תובענה ייצוגית, על מאות עמדו ונספחו. לפיכך, הפניה אינה יכולה להיחשב כפניה מוקדמת (סעיף 2 לנספח א' 17) לגבי טענה זו:

- (1) הסוגיה המדוברת היא סוגיה רבת שנים, סבוכה ומורכבת.
- (2) מלאה הפרטים העומדים בפני התובעים, הוועדו בפני הנتابעת כבר ביום 24.4.17 – חדשים רבים ממשלו הפניה המוקדמת מטעם.
- (3) ליברי הנتابעת משך חדשים רבים, הנتابעת עמלת רבות על הכנת תשובה לבקשה, ועל הכנת חוות דעת מפורטת שלדרכה תפרק את חוות דעת המומחה מטעם התובעים.
- (4) בנסיבות האלה, בחן פרטי המקרה מוכרים לנتابעת היטב, גם אם אינם מוצאים חן בעינה, כל ניסיון ל证实 את הפניה המוקדמת היה חוטא למטרה ובכל מקרה – הדבר אינו נדרש כלל ועיקר.
- (5) לו הייתה הנتابעת תמת לב והיתה מעוניינת באמות ובתמים להשיב לפניה המוקדמת بصورة עניינית, הייתה יכולה לעשות כן למיטב הבנהה ובודאי, שלא היו מדרשים אiomטי הוצאות ואiomטי סרק אחרים.
- (6) מעולם לא התבקש לשובה במספר שורות ספורות, כפי שתוונת הנتابעת.
- (7) בפועל, שתי התשובות של הנتابעת לפניה המוקדמת (תשובה הביניים והתשובה לפניה המוקדמת, ספחים א' 17 ו- א' 19) אין תשובה שיש בחן ולו תחילת של תשתיית עובדתית והתייחסות עניינית, ואם כבר יש בחן משהו, הרי שזו הטעייה והפניה לתוכניות אב שכל אינה רלוונטית לעניין.

ד) התביעה התבוסטה על כתבות עיתונאיות בלבד (סעיף 3 לנספח יא' 17). לגבי טענה זו טענה זו אינה נכון – חן בתביעה הקודמת והן בתביעה הנוכחית, הובאו תצהירים של התובעים המעידים ממוקר ראשון על המפגעים הסביבתיים וחנק שנגרם להם כתוצאה מכך. לשם הנוחות – ראה סעיף 42 לتبיעה זו.

ה) מכתב הפניה מועלם מכל הנאמר בהליך ה厮ילוק על הסף גם בנוגע לפעולות שנעשו טרם הגשת הבקשה ונמשכו גם לאחריה לרבות התעלמות גורפת מעצם קיומת תוכנית האב לניקוז, מפעליות העירייה הנוגעות לניקיון העיר, מהיקף מהות הפעולות הנדרשות לשם טיפול במקור לנגר עילי, מפעلات שטיפתระบת הניקוז וכיוצא באלה נושאים אשר אTEX ממשיכים להתעלם ממהם התעלמות גמורה (סעיף 4 לנספח א' 17). לגבי טענה זו:

- (1) לאור העדר הרלוונטיות של תוכנית האב משנת 2013 לעניין אכן הnikoo העירוני של חוף הדולפינריום ובננה בי' המնזים את שוק הכרמל, ולאור העובדה שהנתבעת הטעונה את התובעים והפניה אותם למסמך שהוא

לפוארה רלוונטי, אך למעשה כלל איןנו מתייחס לתחום השיטה הנוכחי, טוב היותה עשויה הנتابעת לו היותה נמנעת מלהעלות טענה זו.

(2) לגבי פעילותות העירייה לגבי ניקיון העיר – באף אחד מהמסמכים שהועברו לתובעים חן במסגרת בקשה הסילוק וחן בפניית המוקדמת, מעבר לאמירות כלירות – לא נמסרו פרטים כלשהם לגבי פעולות הניקיון המבוצעות בשטח העירוני – בכל הנוגע למועדדים או תדירות, אופן הנקיוי וכו'.

(3) לגבי מהות הפעולות הנדרשות לטיפול בגין עלי – הרי מעצם סדר הגודל של עיריות תל אביב, היא מחויבת לעסוק ולטפל בנושאים רבים ומגוונים גם כשם בהיקף גדול מאוד. בהחלה יכול להיות שניקוזו אוצר שוק הכרמל וางן הניקוז שמוצאו לים בחוף הדולפינריום והבנייה בי' הווא גדול בהיקפו – אך בהיעדר התייחסות בתוכנית האב לניקוז לעיר תל אביב יפו לאגן היקוות זה – לא נראה כרגע שגם הנتابעת יודעת להגיד מהם והיקפים הנדרשים לטיפול בבעיה.

(4) פעולות שטיפה מערכת הניקוז – בתביעה המקורית התובעים הילינו על כך שפעולות שטיפת צנורת הביוב בחורף 2016 לא הועילו על מנת למנוע את זיהום הים בדיקון באותו האופן כפי שהיה בשנים קודמות. הנتابעת יכולה לו רצתה, למסור פרטים נוספים על שטיפת הצנורת כדוגמת – האם גם בסנה שלאחר שנת 2016 מבוצעת שטיפה של צנרת, מהם המועדים בהם נשטפה הצנרת, האם הורחב פרויקט שטיפת הצנרת – צומצם או שボוטל. אין כדי התובעים כל אפשרות להתייחס לנΚודה זו בכתב תביעתם, בהיעדר התייחסות עניינית מפורטת של הנتابעת בכתב התשובה לפניה המוקדמת.

(1) הטענות המועלות עוסקות בנושאים של תשתיות לאומיות, רגולציה ממשאלתית, סמכויות משרדיה הממשלה השונות אל מול סמכויות הרשותות המקומיות וכיוצא בהלה (סעיף 9 לנספחiae¹⁷). התייחסות לטענה זו:

1) טענה זו מטעה ואני נכוונה כלל ועיקר. מערכת הניקוז והטיפול של עיריית תל אביב יפו אינה תשתית לאומי אלא תשתית עירונית הנמצאת לאחריותה של העירייה.

2) לגבי הרגולציה – הרי שהחקיקה והדין ה持ちים על עיריית תל אביב הם אכן החוקים שנקבעו על ידי ממשלה ישראל ועליה לעמוד בחקיקה זו ולמנוע מפוגעים. בכללן זה, ככלות גם ההוראות המטילות חבות על הנتابעת על פי סעיף 235(2) לפקודת עיריות. בנוסך על כך, טוענה לרגולציה ממשאלתית היא הטעיה מכוננת, בעוד שכabbת התביעה מתיחס בין השאר גם לחוק עזר לתל אביב – יפו (הסדרת מקומיות רחבה), התשכ"ז – 1966 האוסר על כל אדם, לרבות עיריית תל אביב, לוחם את שפת הים או להזורים שופכנים.

3) לגבי סמכויות של משרדיה הממשלה אל מול סמכויות הרשותות המקומיות – משוחטלה האחריות על מערכת הטיפול והניקוז על הנتابעת, הרי

שעליה לפעול כראוי על מנת לגורם לכך שמערכת ניקוז זו לא תגרום לזיהום הים במנותק מהסמכויות של משרד הימשלה.

ג) הਪתרונות המוצעים בחוות דעת מומחה שהוגשה ברובם המכريع אינס לרונטיים לעניין מיועדים לצרכים אחרים ולשימוש בתנאי אקלים אחרים. כמו כן, לא נבחנה אפשרות להתקין את התקנים המוצעים בפועל או שלבות התקנת כזו ותאמם ניתן לבצע התקנה כאמור, על מערכת ניקוז בכללותה (סעיף 12 לנספה יא'1). לעניין טענה זו :

חוות דעת המומחה, המצוירת לתביעה, בעניין הפתרונות הטכנולוגיים האפשריים לבעה של זיהום הים מגשימים הזורמים ממערכות ניקוז, באה להראות כי קיימים בעולם פתרונות טכנולוגיים ישימים. מן הסתם – אין בידי ערך חוות הדעת את כל מכלול התנונות העמדים בפני הנtabעת, חוות דעתו אינה עוסקת בתכנון מפורט של פתרון טכנולוגי ספציפי לבעה ספציפית. עם זאת, לו הייתה הנtabעת טורחת ומעבירה לידי התובעים, בבקשתם בפניהם המוקדמת, את חוות הדעת שנערכה לדבריה מטעמה או לכל הפחות עיקרים של חוות דעת כזו, הרי שהמומחה מטעם התובעים היה יכול לשקל את הדברים פעמי נספה ובמידת הצורך לשנות את דעתו בהתאם. משנמנעה הנtabעת לעשות כן, מסיבות השמרות עימה בלבד, הרי שאין לה לבוא בטענות לתובעים.

בתשובה לפניה המוקדמת (נספה יא'1) טענה הנtabעת את הטענות הבאות :

ח) עירייה אינה מזורמת דברלים, ותפקידה תינו לתעל ולנקז את מי הגשמים והנגר העילי על מנת שלא יגרמו להצפות ולנזקים לגוף ולרכוש (נספה יא'1, סעיף 4); לעניין טענה זו :

1) אכן, יצא המרצע מהشك. עיריית תל אביב, רואה בתפקידה אחראית על מערכת ניקוז מי הגשמים למונע הצפות ונזקים לגוף ולרכוש. אין פלא כלל, שבמשך שנים רבות זיהום חופי הים ומיל הים נגרמים שנה אחר שנה, לאחר עיריית תל אביב כלל לא רואה עצמה כמי שתפקידה למנוע זיהום של החופים ושל מי הים ממי גבר העילי הזורמים.

2) הויאל ומערכת ניקוז נמצאת בחזקתה, בשליטתה ובפיקוחה של עיריית תל אביב, הרי שאין גורם אחר שיכל וצריך להיות אחראי על זיהום הים מצנרת הניקוז והטיפול.

3) במקרים רבים, הרשייע בית המשפט גופים שגרמו לזיהום נחלים או לזיהום הים עקב זרימת מי נגר מזוחמים (ראו לדוגמא ת"פ 13-08-42287 מדינת ישראל נ' בת זיקוק לנפט בע"מ).

ט) העירייה לא זיהמה דבר ובכלל הפנייה המוקדמת לא מובאות ראיות לזיהום ובווראי לא לזיהום שנגרכם על ידי העירייה (נספח יא'9, סעיף 5); חתיכחות לטענה זו:

- (1) במסגרת התביעה המקורית ותביעה זו, מובאים תצהירים וכן חוות דעת מומחה לפיהם נגרם זיהום מי הים ומפגעים סביבתיים.
- (2) חוות דעת המומחה מבוססת על התצהירים, על כתבות עיתונאיות ועל סיור שלו בשטח.
- (3) אין חולק על כך שהזיהום יצא מצינור הניקוז של הנתבעת ומשכך, הרי שהוא זו שגרמה במעשה או במידה (רב שנים) לזיהום.

י) עצם התביעה המקורית שהוגשה וחיפוי המוקדמת מעוות את הדוחות של עמותת צלול בהם מובאים חלקים ספורדיים המנותקים מן ההקשר הכללי (נספח יא'9, סעיף 5); חתיכחות לטענה זו:

דו"ח עמוות צלול לא הובא במלואו לאחר והדבר אינו נדרש למיטב הבנתם של התובעים. משכך, הובאו עיקרי הדברים וצורפו בכתב התביעה וכנספח שאינם חלקים ספורדיים המנותקים מן ההקשר הכללי כלל ועיקר, אלא תמצית הדברים ועיקרים המובאים בתחילת הדוח.

יא) **הבקשה לקבל העתק חוות הדעת הינה בקשה צינית שהיא בבחינת "mseu dig"**
יעיורו (נספח יא'9, סעיף 16);

הבקשה לקבל העתק חוות הדעת עליה ולדבריה عمלה הנתבעת זמן רב (לטענתה) אינה בבחינת mseu dig. הרי אם טוענת הנתבעת כי היא יכולה להפריך בחוות דעת מטעמה את חוות הדעת מטעם התובעים, טוב היהתה עשו אם הייתה מעבירה את חוות הדעת או לפחות את עיקריה (כפי שהתקבש) טרם הגשת התביעה וזאת בכך שיוכלו התובעים לבחון האם נעשתה שגאה או טעות בכתב חוות הדעת מטעמים. כפי שנכתב לנתבעת מספר פעמיים, כל מידע שיועבר על ידה ייבחן באופן ענייני וסקול. לתובעים אין כל עניין להגיש תובענה ייצוגית נוספת לו ידעו שהדבר אכן מוצדק, וחייב שערית תיל אביך לא ראתה לנכון להעביר תמצית של הדברים בכך שתת בסיס מוצק יותר לטענתה הכללית כאילו חוות הדעת מטעמה מפריכה את טענות התובעים. בסופו של יום, אם תביעה זו הוגשה שלא מסיבות מוצדקות, הרי שהדבר נגרם אך ורק בכלל הנתבעת, ובגלל סיורבה להעמיד את התובעים על העובדות המציגות בידיה, מטעמים טקטיים קלשנים או מטעמים אחרים השמריים רק עימה.

יב) **בכל הנוגע לפניה המוקדמת בעניין זהו הם הינם בתחילת חודש ינואר 2018, לא הובאו כמעט כתבה עיתונאית ראיות לטענות. כמו כן, הכתבה סטוריות דברים העולים ממכתבבים קודמים** (נספח יא'9, סעיפים 18 - 19);

טענת הנتابעת כאילו לא הובאו לגבי הזיהום בתחילת ינואר 2018 ראיות או עדות של מי שהיה נוכח כמעט כתבה עיתונאית אינה נכונה. תובע מס' 4 פנה לשירותי עיריית תל אביב בטרוניה על זיהום הים שנגרם עקב שפכים שנפלטו ממערכת הניקוז העירוני ואף קיבל תשובה מהעירייה בעניין המאשרת שמדובר במחלוקת הביב העירונית הם "דברים שגורמים לכלולן". משכך, הטענה כאילו הזיהום הגיע מכיוון הים היא טענה מגוחכת שמראה רק על מצוקתה של הנتابעת והចורך שלה לגדד טענות סרק שככל אין הגינויו, ועומדות בניגוד לעמדתה כפי שהוצאה בזמןאמת.

העתק צילומי של התכתבות התובע מס' 4 עם עיריית תל אביב מצורף ומסומן כנספח כה'.

1. סיום

א) תביעה זו עוסקת במקרים חמורים של מחלדים רשלניים, בעיטים הזרמו בפרט לחוף הדולפינרים בתל אביב, מי גשם, שפכים, מזוהמים במים שחורים עכורים ומסריכים, בפסולת, בחפצים, ואף בפגרי בעלי חיים מצינור הניקוז העירוני של הנتابעת במשך חמיש שנים רצופות.

ב) אשר על כן, מוצדק יהיה לקבל את התביעה ואת הסעדים המבוקשים בה.

ג) כמוורת בתקהיר ה兜ובים המציגים, לתובעים יש עילות תביעה אישיות, והם ראויים לכך שבית המשפט הנכבד אישר אותם כתובעים מייצגים של כל חברי הקבוצות המבוקשות.

ד) לבית המשפט הנכבד הסמכות העניינית והמקומית לדון בתובענה.

ה) הפיצוי הכספי בגין כל הנזקים שנגרמו לכל אחד מהתובעים בסך של 3,000 לכל מי שנחשף בפועל למפגעים, 1 – 1,000 לכל מי שנמנע מלהגיע וליהנות מחורף הים ומהרחצת בית (לרובות פעולות ספורט), וחכל עקב המפגעים הסביבתיים הקשיים שאירעו עקב הזרמת שפכים מצינור הניקוז העירוני של הנتابעת. סה"כ כל הפיצוי המבוקש – 72,920,000 ₪.

ו) בנוסף, בית המשפט הנכבד מתבקש גם לחת צו עשה כנגד הנتابעת שיורה לה לפתחו לאלאhor, ככל הנិtan עד לפני בווא עונת הגשימים הבאה, את בעיות המפגעים הסביבתיים שנוצרים כתוצאה מהgasט הריאון והשפכים

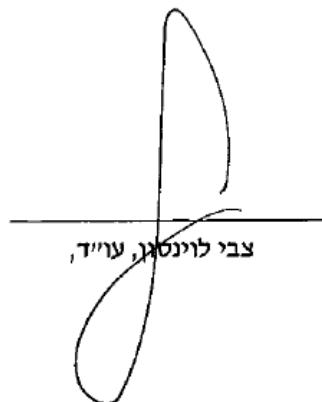
המוחרים בעטיו ממערכת הניקוז של הנתבעת, ולקיים אחר הוראות החוקים במפורט בתובענה זו.

ז) עד מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע את שכר טרחתם של עורכי הדין ב"כ התובעים בתביעה הייצוגית בשיעור שלא יפחת מ – 20% מהסכום שיפסק ו/או שווי הסעדים שיפסקו בתוספת מע"מ בגין.

ח) עד, يتבקש בית המשפט הנכבד לקבוע, כי חלק מסוים שיקבע בית המשפט מרווח הסכום ו/או שווי הסעדים שיפסקו, בשיעור שלא יפחת מ – 5% מהסכום או משווי הסעדים שיפסקו ישולם ו/או ניתן לתובעים, אשר טרחו בהגשת התביעה.

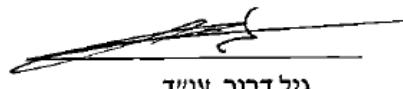
ט) לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד להיעתר ל התביעה ואת לחיבב את הנתבעת בגין התובעים ובשכר טרחת עורכי דין כאמור + מע"מ.

י) תובענה זו נתמכת בתצהיריהם של התובעים ובחותמת דעת מומחים.

צבי לויינשטיין, עורך,
ב"כ התובעים.

היום: כ"ז אדר תשע"ח
14 במרץ 2018

גיל דרור, עורך,

תקנות ותובענות ייצוגיות, תשע"ו-2010

טופס 3

(תקנה 19)

הודעה למנהל בית המשפט¹

לכבוד

מנהל בית המשפט

הדגן: הודעה לפי חוק ותובענות ייצוגית

מספר תיק:

בבית משפט: מהוזי תל אביב יפו בירושו כבית משפט לעניינים מנהליים

שמות הצדדים: 1. רחל גלעד ולנור ואח' באמצעות ב"כ עוזר ד"ר גיל דרור ו/או עוזר צבי לוייסון

2. באמצעות ב"כ

3. באמצעות ב"כ

נגד

1. עיריית תל אביב - יפו

באמצעות ב"כ

פרטי המודיעע:

שם: גיל דרור / צבי לוייסון עוזר

כתובת: בן גוריון 6 חיפה

חקיק בהליך: תובע נושא ב"כ תובע ב"כ נושא חבר קבוצה אחר

זאת הודעה על:

הגשת בקשה לאישור לפי סעיף 6(א) לחוק; הגדרת הקבוצה לפי הבקשה: קבוצה ראשונה: תושבי תל אביב - יפו שנמנעו מהגיע לחופי הים בתל אביב ולחוף הדולפינרים בפרט לאחר ששמעו או שנוודו להם מכל התקשורת על הזיהום הקשוח והמגעים הסביבתיים שנגרמו לים ולסביבה החופית, שמקורם בידי הגשמים שזרמו ממערכת התיעול של המשيبة בכל אחת מהשנים 2012 – 2016. קבוצה שנייה: רוחצים, גולשים, עסקים בספורטימי, עסקים בספורט בחוף, מבקרים, נופשים, ווכבי אופניים ומבלים בקיימות בחוף הדולפינרים שרואו או שנחשפו בוגרים לזיהום הקשוח ולמגעים הסביבתיים שנגרמו לים ולסביבה החופית, שמקורם בידי הגשמים שזרמו ממערכת התיעול של המשيبة בכל אחת מהשנים 2012 – 2016 ו – 2018.; מועד הגשת הבקשה: 18.3.18; שאלות של עובדה או משפט המשותפות לקבוצה לפי הבקשה: מפגעים סביבתיים; תמצית הבקשה לאישור החובענה: זהום הים ממוקר יבשתי, זיהום בפסולת, זיהום מים, פגיעה בסביבה החופית, מפגע ריח, רשלנות, הפרת חובה חוקה; הסעד המבוקש: צו עשה, פיצוי; הסכום או השווי המשוערים של תביעותם של כל הנמנים עם הקבוצה: שבועים ושניים מיליון תשעה מאות וחמשים אלף ש"ח [סה"כ 20 מיליון];

החלטת בית משפט להתייר צירוף של אדם לקבוצה לפי סעיף 10(ב) לחוק;

החלטת בית משפט בדבר אישור חובענה ייצוגית או בדבר דוחיה של בקשה לאישור לפי סעיף 14: הגדרת הקבוצה לפי סעיף 14(א)(1); ; עליה התובענה והשאלות של עובדה או משפט המשותפות לקבוצה לפי סעיף 14(א)(3); ; הסעדים הנتابעים: [סה"כ 20 מיליון];

החלטת בית המשפט ולפיה ניתן להגיש בקשה למינוי תובע מייצג או בא כוח מייצג במקום תובע מייצג או בא כוח מייצג לפי סעיף 16(ד)(1) לחוק;

לא הוגש לבית המשפט, בהתאם לתקופה שקבע, בקשה למינוי תובע מייצג או בא כוח מייצג

¹ פורסם ק"ת תשע"ו מס' 6915 מיום 29.7.2010 עמ' 1442.

במקום כל הטעבאים המייצגים או כל באי כוח המייצגים בתובענה יציגות אשר בית המשפט אישר את הסתלקותם או מצא שבצורך המשיך בתפקידים לפי סעיף 16(ד)(2) לחוק;

הגשת בקשה לאישור הסדר פשרה לפי סעיף 18(ג) לחוק;

החלטת בית משפט בכל הנוגע להסדר פשרה לפי סעיף 19 לחוק;

אחר:

להודעה זו מצורפים המסמכים الآלה:

.1

.2

.3

.4

.5

צבי לאנסון, עורך דין
שדי בן-גוריון 6, חיפה
מ"ר 14415

חתימה

תאריך 14.3.2018

לען